

रासा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

हुट, मुगु

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७

वार्षिक प्रतिवेदन

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

हुट, मुगु

प्रकाशक : रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

हुटु, मुगु

प्रतिलिपी अधिकार © : २०७७, रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

कभर फोटो : अगाडि: हिउँ परेपछिको रारा ताल र आसपासको दृश्य

फोटो: सरोज खड्का

पछाडि: पाँचऔले (जडिबुटी)

फोटो: विष्णु प्रसाद थपलिया

सम्पर्क ठेगाना : रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

हुटु, मुगु

सम्पर्क मोबाइल नं. : ९८५८३२२३११

९८५८३२२८२३

इमेल : rara.nationalpark2032@gmail.com

वेब साइट : www.raranationalpark.gov.np

संरक्षक

विष्णु प्रसाद थपलिया, का.मु.प्रमुख संरक्षण अधिकृत
बलराम साहनी, अध्यक्ष, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति

सम्पादन

विष्णु प्रसाद थपलिया, का.मु. प्रमुख संरक्षण अधिकृत
पदम बहादुर बुढा, रेञ्जर

सम्पादन सहयोगी

मधुकर रायमाझी, लेखापाल
सरोज खड्का, रेञ्जर
यज्ञराज रोकाया, रेञ्जर
पृथ्वीलाल नेपाली, खरिदार
राज बहादुर बुढा, खरिदार
महेन्द्र खड्का, खरिदार

फोटो साभार

विष्णु प्रसाद थपलिया, का.मु. प्रमुख संरक्षण अधिकृत
पदम बहादुर बुढा, रेञ्जर
सरोज खड्का, रेञ्जर
यज्ञराज रोकाया, रेञ्जर
राज बहादुर बुढा, खरिदार
राज कुमार न्यौपाने, सिनियर गेमस्काउट
विशुराज आचार्य, सिनियर गेमस्काउट
कर्ण बहादुर रावत, गेमस्काउट
धन बहादुर रावत, गेमस्काउट
डबल बहादुर भाम, गेमस्काउट
लोकेन्द्र वम, कार्यालय सचिव (म.क्षे.व्य.स.)

क्षेत्रफलमा सानो भएता पनि जैविक विविधताको धनी देशको रूपमा विश्वमा परिचित नेपालले विगत चार दशक भन्दा लामो समयदेखि जैविक विविधता संरक्षणमा संस्थागत प्रयास गर्दै आएको छ । देशको करिब २३.३९ प्रतिशत भू-भाग ओगटेको २० वटा संरक्षित क्षेत्रहरूको सञ्जालभित्र प्रतिनिधिमुलक पारिस्थितिकीय प्रणालीहरूको संरक्षण मार्फत महत्वपूर्ण वन्यजन्तुहरूको जीवनक्षम संख्या (Viable Population) कायम राख्न सफल भएको छ । भौतिक पूर्वाधारको विकास र बढ्दो बासस्थान विनाश, चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार, संरक्षण चेतनाको अभाव, प्राकृतिक स्रोत माथिको निर्भरता तथा बढ्दो माग र चाप लगायतका कारणले दुर्लभ र महत्वपूर्ण वन्यजन्तुहरू एवं समग्र जैविक विविधताको संरक्षण कार्य दिनानुदिन चुनौतिपूर्ण बन्दै गएको छ ।

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज नेपालको संरक्षणमा छुट्टै पहिचान भएको उच्च हिमाली क्षेत्रको एक महत्वपूर्ण र सबै भन्दा सानो राष्ट्रिय निकुञ्ज हो । उच्च हिमाली क्षेत्रमा रहेको पारिस्थितिकीय प्रणाली, समग्र जैविक विविधता, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा, रारा ताल र त्यसको जलाधार क्षेत्र, महत्वपूर्ण जडिबुटीहरूको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्दै पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन गरी यस क्षेत्रको सामाजिक र आर्थिक अवस्थामा क्रमशः सुधार गर्दै जानु यस निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । नेपालको सबैभन्दा ठूलो रारा ताल र यस तालमा पाइने ७ प्रकारका माछाहरू मध्ये ३ प्रकारका रैथाने असला माछा यस निकुञ्जको मुख्य आकर्षणभित्र पर्दछ । सिमसार क्षेत्रहरूको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि रामसारले सन् २००७ मा रारा ताललाई अन्तर्राष्ट्रिय महत्वको सिमसारको सुचीमा सुचीकृत गर्नुले यस निकुञ्जको महत्वलाई अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय समक्ष पु-याई थप पहिचान गराएको छ ।

निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको व्यवस्थापनमा सरोकारवालाहरूको सहयोग र सहकार्यले निकुञ्जको संस्थागत सुदृढिकरण तथा वन्यजन्तुको चोरी शिकार एवं वन पैदावार र जडिबुटीको चोरी निकासी नियन्त्रण गर्दै दुर्लभ र महत्वपूर्ण वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको संरक्षणमा उल्लेखनीय उपलब्धि हासिल गरेको छ । मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रमले

स्थानीय समुदायमा संरक्षण सम्बन्धि चेतना अभिवृद्धिका साथै प्राकृतिक स्रोतको संरक्षण, सामुदायिक विकास, मध्यवर्ती सामुदायिक वन व्यवस्थापन, संरक्षण शिक्षा, वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको न्यूनीकरणको लागि ढुंगाको पर्खाल लगायतका भौतिक पूर्वाधारको निर्माण तथा नियमानुसार प्राप्त हुने क्षतिको राहत उपलब्ध गराईएको छ । यस किसिमका कार्यक्रमबाट निकुञ्ज एवं मध्यवर्ती क्षेत्रको वन र वन्यजन्तु संरक्षणमा जनसहभागिता र सहकार्यले उल्लेखनीय भूमिका खेलेको छ ।

यस प्रतिवेदनमा आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको लागि नेपाल सरकारको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम र अन्य निकायबाट भएका कार्यक्रम समावेश गरिएका छन् । यसको अतिरिक्त उक्त अवधिमा मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन, चोरी शिकार/निकासी तथा अवैध व्यापार नियन्त्रण, पर्यापर्यटन व्यवस्थापन तथा भौतिक पूर्वाधारको निर्माण एवं मर्मत सुधार, धार्मिकस्थलहरूको सुधार, आगलागि नियन्त्रण, वन्यजन्तुको वासस्थान व्यवस्थापन लगायतका बिषयहरू समेटिएकाले यस निकुञ्ज प्रति चासो राख्ने व्यक्ति, संघसंस्था, सञ्चारकर्मी, मध्यवर्ती क्षेत्रका बासिन्दा र सोधकर्ताहरूका लागि समेत यो प्रतिवेदन उपयोगी हुनेछ ।

नेपालको गौरवको रूपमा रहेको उच्च हिमाली क्षेत्रमा अवस्थित रारा तालको संरक्षण र विकास, समग्र जैविक विविधता, जडिबुटी तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन अभियानमा महत्वपूर्ण योगदान पु-याउनु हुने कर्णाली प्रदेश सरकार, पर्यटन विभाग, स्थानीय सरकार, स्थानीय प्रशासन, सुरक्षा निकायहरू, संरक्षणमा कार्यरत राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय र स्थानीयस्तरका सम्पूर्ण संघसंस्था, सञ्चार जगत, नागरिक समाज, मध्यवर्ती क्षेत्रका समूह/समिति, सामुदायिक वन, पर्यटन व्यवसायी तथा स्थानीय व्यक्तिहरूको साथसाथै प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्ने सम्पूर्ण संरक्षण प्रेमीहरूलाई हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा समेत संरक्षण जस्तो महान कार्यमा आफ्नो क्षेत्रबाट सहयोग पु-याई जैविक विविधता संरक्षणको कार्यमा ऐक्यबद्धता जनाई दिनका लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

विषय-सुची

क्र.सं.	विषय	पेज नं.
१.	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको संक्षिप्त जानकारी.....	१
२.	निकुञ्ज संरक्षण तथा व्यवस्थापन.....	२
३.	वार्षिक कार्यक्रम तथा आयोजना.....	३
३.१	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना.....	३
३.२	सिमसार आयोजना.....	३
३.३	अन्य आयोजना/कार्यक्रम.....	४
४.	मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन तथा वार्षिक कार्यक्रम.....	५
४.१	मध्यवर्ती क्षेत्र सम्बन्धि व्यवस्था र स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम.....	५
४.२	निजी आवादीको वन पैदावार व्यवस्थापन.....	६
४.३	मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण.....	६
४.४	वन्यजन्तुबाट भएको क्षति र राहत वितरण.....	७
५.	वनजन्य अपराध नियन्त्रण.....	७
५.१	वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार र वन पैदावारको चोरी निकासी नियन्त्रण.....	७
५.२	मुद्दा सम्बन्धि विवरण.....	८
५.३	युवा जागरण अभियान.....	८
५.४	वन अतिक्रमण व्यवस्थापन.....	८
६.	उद्धार गरिएका तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुको व्यवस्थापन.....	९
७.	पर्यापर्यटन व्यवस्थापन.....	९
७.१	निकुञ्ज क्षेत्रभित्र रहेका प्रमुख धार्मिक मठ मन्दिरहरु.....	१०
८.	अध्ययन/अनुसन्धान अनुमति.....	१२
९.	राजश्व सम्बन्धि विवरण.....	१२
१०.	वेरुजु सम्बन्धि विवरण.....	१२

११. संरक्षण चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम.....	१२
(क) वन्यजन्तु सप्ताह २०७७.....	१२
(ख) सञ्चार माध्यमबाट प्रचारप्रसार	१३
(ग) नागरिक बडापत्र/सुचनाबोर्ड/साइनबोर्ड.....	१३
१२. कर्मचारी व्यवस्थापन.....	१३
१३. निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएका सेवा सुविधाहरू.....	१३
(क) मौसम मापन केन्द्र	१३
(ख) रारा तालको पानीको सतह मापन (स्टाफ गज)	१४
(ग) नेपाल टेलिकमको टावर.....	१४
(घ) वायु मापन केन्द्र.....	१४
(ङ) हेल्प नेपाल हेल्थ पोष्ट	१४
(च) ताल्चा विमानस्थल.....	१५
(छ) हेलिप्याड	१५
१४. विविध :	१५
अनुसूची-१: रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको चारकिल्ला सहितको सिमाना.....	१६
अनुसूची-२: मध्यवर्ती क्षेत्रको चारकिल्ला सहितको सिमाना.....	१७
अनुसूची-३: पोष्टहरूको विवरण.....	१८
अनुसूची-४: रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा हालसम्म तैनाथ गुल्म तथा सेमुहरूको विवरण.....	१८
अनुसूची-५: आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक प्रगति (राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना).....	१९
अनुसूची-६: आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक प्रगति (सिमसार व्यवस्थापन आयोजना).....	२४
अनुसूची-७: मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको विवरण.....	२६
अनुसूची-८: मध्यवर्ती क्षेत्रमा गठन भएका समूह, समिति, सामुदायिक वन, समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाई र सहकारी संस्थाको विवरण.....	२७
अनुसूची-९: मध्यवर्ती सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण.....	२८
अनुसूची-१०: आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक प्रगति (मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम).....	३२

अनुसुची-११: वन्यजन्तुले गरेको क्षति र राहत वितरणको विवरण	३५
अनुसुची-१२: अतिक्रमण सम्बन्धि	३६
(क) अतिक्रमणको विवरण	३६
(ख) आ.व. २०७६/०७७ मा अतिक्रमण हटाएको विवरण	३८
अनुसुची-१३: होमस्टे सम्बन्धि	३९
(क) दर्ता भएको होमस्टे सम्बन्धि विवरण	३९
(ख) आ.व. २०७६/७७ को मध्यवर्ती कार्यक्रमतर्फको होमस्टे प्रबद्धन कार्यक्रम अन्तर्गतका होमस्टेको विवरण	३९
अनुसुची-१४: पर्यटन सम्बन्धि	४०
(क) पर्यटकको विवरण (२०७६ श्रावण देखि २०७७ आषाढ सम्म)	४०
(ख) लिङ्ग अनुसारको पर्यटक विवरण (२०७६ श्रावण देखि २०७७ आषाढ सम्म)	४१
(ग) स्थापनाकालदेखि हालसम्मको विदेशी पर्यटक (सार्क र अन्य मुलुक) र त्यसबाट मात्र आम्दानी भएको राजश्व विवरण	४१
(घ) हालसम्मको नेपाली पर्यटक र त्यसबाट मात्र आम्दानी भएको राजश्वको विवरण	४२
अनुसुची-१५: आ.व. २०७६/७७ मा सञ्चालन भएको नेचर गाईड तालिमका सहभागीको विवरण	४३
अनुसुची-१६: होटल, लज र चिया पसलको विवरण	४५
अनुसुची-१७: आ.व. २०७६/७७ को अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धि विवरण	४६
अनुसुची-१८: आ.व. २०७६/७७ को राजश्व विवरण	४६
अनुसुची-१९: स्वीकृत दरबन्दी, पदपूर्ति र रिक्त कर्मचारीको विवरण	४७
अनुसुची-२०: कर्मचारी सम्बन्धि	४८
(क) आ.व. २०७६/७७ मा सरुवा भई गएका र आएका कर्मचारीहरुको विवरण तथा कार्यालय र पोष्टहरुको सम्पर्क मोबाइल नम्बर	४८
(ख) आ.व. २०७६/७७ मा काज सरुवा भई गएका र आएका कर्मचारीहरुको विवरण	४९
(ग) आ.व. २०७६/७७ मा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण	४९
(घ) आ.व. २०७६/७७ मा तालिम/गोष्ठी/भ्रमणमा सहभागी भएका कर्मचारीको विवरण	५३
(ङ) कार्यालय तथा पोष्टहरुको सम्पर्क मोबाइल नम्बर	५४
अनुसुची २१: रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको संगठन संरचना	५५
अनुसुची २२: रारा ताल अन्तर्राष्ट्रिय महत्वको सिमसार क्षेत्रमा सुचीकृत भएको प्रमाणपत्र	५६

१. रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको संक्षिप्त जानकारी

जैविक विविधता, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा र नेपालको सबै भन्दा ठूलो रारा ताल र त्यसको जलाधार क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०३२ सालमा घोषणा भई २०३४ साल श्रावण २४ गते राजपत्रमा सूचना प्रकाशन भई रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको स्थापना भएको हो। निकुञ्ज घोषणा सम्बन्धि राजपत्र अनुसूची १ मा समावेश गरिएको छ। नेपालको उत्तर पश्चिममा पर्ने कर्णाली प्रदेशको मुगु र जुम्ला जिल्लामा अवस्थित यो निकुञ्ज २९°२६'-२९°३४' उत्तरी अक्षांस र ८२°००'-८२°१०' पूर्वी देशान्तरमा फैलिएको छ। मुगु जिल्लाको दक्षिण र जुम्ला जिल्लाको उत्तर पश्चिममा पर्ने यस निकुञ्जको क्षेत्रफल १०६ वर्ग कि.मि. रहेको छ। निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्र समुन्द्र सतह देखिको उचाई न्युनतम १८०० मिटर (मुगुको कार्कीवाडा) देखि ४०९७ मिटर (मुगु र जुम्लाको सिमानामा पर्ने चुचेमारा टाकुरा) सम्म फैलिएको छ। यस निकुञ्जको अधिकतम भाग (९०%) मुगु र केही भाग (१०%) जुम्ला जिल्लामा फैलिएको छ। बरिपरी हरियो वन जंगलले घेरिएको उच्च हिमाली काखमा रहेको रारा तालमा सलबलाउने कञ्चन पानी र हावाको गतिमा तालमा देखिने पानीको छाल यस निकुञ्जको मुख्य आकर्षण हो। रारातालको दक्षिणतर्फ चुचेमारा टाकुरा, उत्तरतर्फ रुम काँध (३७३१ मि.) र मालिका काँध (३४४४ मि.), उत्तर पश्चिममा मुर्माडाँडा (३६८३ मि.) जस्ता चुचुराहरु पर्दछन्। यी चुचुराहरुबाट रारा ताल

लगायत कर्णाली अञ्चलका ५ वटा जिल्ला (मुगु लगायत हुम्ला, डोल्पा, जुम्ला र कालिकोट) र अन्य जिल्लाहरुमा बाजुरा, अछाम, बझाङ र दैलेख गरि करिब ९ वटा

जिल्लाको दृश्यावलोकन गर्न सकिने भएकोले पर्यटकीय गन्तव्य र पर्यटन व्यवसायको लागि यी चुचुराहरु थप आकर्षणको रूपमा रहेको छ।

रारा तालमा माछा

रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको संक्षिप्त विवरण

- **स्थापना** : वि.सं. २०३२ (सन् १९७६)
- **क्षेत्रफल** : १०६ वर्ग कि.मि.
- **उचाई** : १८०० मिटर (कार्कीवाडा) देखि ४०९७ मिटर (चुचेमारा टाकुरा) सम्म
- **रारा तालको उचाई** : २९९० मिटर
- **रारा ताल** : क्षेत्रफल : १०.८ वर्ग कि.मि., अधिकतम लम्बाई : ५ कि.मि., अधिकतम चौडाई : ३ कि.मि., गहिराई : १६७ मिटर (नेपालको सबैभन्दा ठूलो ताल)।
- **रामसार क्षेत्रमा सुचीकृत** : सन् २००७ (रारा ताल)
- **रामसार साईट नं.** : १६९५
- **रामसार क्षेत्रले समेटेको क्षेत्रफल** : १५.८३ वर्ग कि.मि.
- **जैविक विविधता** : स्तनधारी : ५१ प्रजाति (कस्तुरी मृग, हाब्रे, हिमाली कालो भालु आदि), चराचुरुङ्गी : २७२ प्रजाति (डाँफे, चिर कालिज, ४९ प्रजातिका पानी हाँसहरु आदि), सरिसृप : घाँसे सर्प लगायतका सर्पहरु, उभयचर : रारा तालमा पाईने पाहा भ्यागुतो, माछा : ७ प्रजाति (३ प्रजातिका हिमाली असला माछा), वनस्पति : १०२४ प्रजाति (खसु, गोब्रेसल्ला, भोजपत्र, देवदार, लालीगुरास आदि)।
- **मुख्य जडिबुटी** : कुट्की, सतुवा, जटामसी, पाँचऔले, पदमचाल, गुच्छीच्याउ आदि।

यस निकुञ्जको आसपासमा रहेको १९८ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफललाई वि.सं. २०६३ असोज ९ गते राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरेर निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा गरी उक्त क्षेत्रमा स्थानीय उपभोक्ताहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा एकिकृत संरक्षण तथा विकासको अवधारणा अनुरूप विभिन्न कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिएको छ। मध्यवर्ती क्षेत्रमा मुगु जिल्लाको छायानाथ रारा नगरपालिका, खत्याड र सोरु गाउँपालिका र जुम्ला जिल्लाको कनकासुन्दरी गाउँपालिकाको आंशिक भाग पर्दछ। मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा सम्बन्धि राजपत्र अनुसूची २ मा समावेश गरिएको छ।

नेपालको सबैभन्दा ठूलो रारा ताल र यस तालमा पाइने ७ प्रकारका माछाहरु मध्ये ३ प्रकारका रैथाने असला माछा यस निकुञ्जको मुख्य र महत्वपूर्ण सम्पदाभित्र पर्दछ । सिमसार क्षेत्रहरुको अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि रामसारले सन् २००७ मा उच्च हिमाली क्षेत्रको २९९० मिटरको उचाईमा अवस्थित यस ताललाई अन्तर्राष्ट्रिय महत्वको सिमसारको सुचीमा सुचीकृत गरेको छ । रारा तालको क्षेत्रफल १०.८ वर्ग कि.मि., अधिकतम लम्वाई करिब ५ कि.मि., अधिकतम चौडाई करिब ३ कि.मि. र गहिराई करिब १६७ मिटर रहेको छ । यस तालको पानीको निकास निजार खोला हुँदै मुगु कर्णाली नदीमा मिसिन्छ ।

मध्यवर्ती क्षेत्रको संक्षिप्त विवरण

- घोषणा : वि.सं. २०६३ (सन् २००६)
- क्षेत्रफल : १९८ वर्ग कि.मि.
- कुल जनसंख्या : १३,८७६ (२०६८ को जनगणना अनुसार)
- कुल घरधुरी : २,५४८ (२०६८ को जनगणना अनुसार)
- नगरपालिका : मुगु जिल्लाको १ (छाँयानाथ रारा न.पा., वडा नं. १ देखि ९)
- गाउँपालिका : मुगु जिल्लाका २ (खत्याड गा.पा., वडा नं. १ र ५ र सोरु गा.पा., वडा नं. ८) र जुम्ला जिल्लाको १ (कनकासुन्दरी, वडा नं. १, २ र ३)
- मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति : १० (७ वटा मुगु र ३ वटा जुम्ला जिल्लामा)

अवस्थिति र भू-उपयोगिता

- प्रदेश : कर्णाली
- अवस्थिति : कर्णाली अञ्चलका मुगु र जुम्ला जिल्ला (निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्र)
- भू-उपयोगिता : वन क्षेत्र (६०.२५%), भाडी र बुट्यान क्षेत्र (६.५६%), घाँसे मैदान (१८.२४%), खेतियोग्य जमिन (११.०४%), रारा ताल (३.४९%), अन्य (०.४२%) (निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्र)

उच्च हिमाली क्षेत्रमा अवस्थित र ४०९७ मिटरको उचाई सम्म फैलिएको यो निकुञ्ज क्षेत्रफलमा सानो भएता पनि यस निकुञ्जमा ८ प्रकारका पारिस्थितिकीय प्रणाली, ४ प्रकारको मुख्य वनको किसिम र १०२४ प्रजातिका वनस्पति रहेका छन् । यस निकुञ्जमा सल्ला, तालिसपत्र, भोजपत्र, धुपी, खस्रु, ओखर लगायत विभिन्न प्रकारका वन जंगल तथा खर्क (घाँसे मैदान) हरु रहेका छन् । सल्लाको जंगल र मिश्रित चौडापाते वन यहाँको मुख्य वनका प्रकारहरु हुन् । यस निकुञ्जमा कस्तुरी मृग, रेडपाण्डा (हाब्रे), हिमाली कालो भालु, थार, घोरल, रतुवा, बँदेल लगायत ५१ प्रजातिका स्तनधारी वन्यजन्तु पाइन्छन् भने नेपालको राष्ट्रिय पंक्षी डाँफे, चिर कालिज, मोनाल सहित २७२ प्रजातिका चरा मध्ये ४९ प्रजातिका बसाई सरी आउने जल पंक्षीहरु पाइन्छ । निकुञ्जको रारा ताल र वरिपरीको कोणधारी वन क्षेत्र चराहरुको उपयुक्त वासस्थानको रूपमा रहेको छ । नेपालमा पाइने विभिन्न प्रजातिका रैथाने माछाहरु मध्ये रारा तालमा ३ प्रजातिका असला माछा सहित ७ प्रजातिका माछाहरु पाइन्छन् । उच्च हिमाली क्षेत्रमा अवस्थित यस निकुञ्ज पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनको लागि प्रचुर सम्भावना रहेको क्षेत्र हो । विगत केही वर्षदेखि सडक सञ्जालमा जोडिएपछि यो क्षेत्र आन्तरिक पर्यटनको लागि एक महत्वपूर्ण पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा क्रमशः विकास हुँदै आएको छ । नेपालको कर्णाली प्रदेशको लागि यो एक मुख्य पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गरी राष्ट्रिय आय एवं स्थानीयस्तरमा रोजगारी सृजना गरी यस क्षेत्रको समग्र सामाजिक तथा आर्थिक अवस्थामा सुधार ल्याउने सम्भावनालाई कार्यान्वयन गर्न आगामी दिनका कार्यक्रमहरु लक्षित हुनु पर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

२. निकुञ्ज संरक्षण तथा व्यवस्थापन

उच्च हिमाली क्षेत्रको पारिस्थितिकीय प्रणाली (इकोसिस्टम) को प्रतिनिधित्व गर्दै समग्र जैविक विविधताको संरक्षणमा एक महत्वपूर्ण मानिएको रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा रहेको अद्वितीय र अनुपम जैविक विविधता, धार्मिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा, रारा ताल लगायतको जलाधार क्षेत्रको संरक्षणमा निकुञ्ज कार्यालय, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति/उपभोक्ता समुह/उपभोक्ता समिति/मध्यवर्ती समुदायिक वन/समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाईको निरन्तर प्रयास तथा प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार, स्थानीय प्रशासन, विभिन्न सुरक्षा निकाय, नागरीक समाज, सञ्चारकर्मी, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संरक्षण साभेदार संघसंस्था, पर्यटन व्यवसायी

स्थानीय सरोकारवाला निकायहरुको संयुक्त प्रयासबाट यस निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको जैविक विविधताको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गरी पर्यापर्यटनको माध्यमबाट यस क्षेत्रको आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्रमा टेवा पु-याउने कार्यमा प्रभावकारिता आएको छ ।

निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको समग्र जैविक विविधताको संरक्षणको लागि नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) बाट स्वीकृत संगठन संरचना र आवश्यकताको आधारमा विभिन्न स्थानहरुमा रेञ्जपोष्ट, पोष्ट तथा सुरक्षा पोष्टहरुको स्थापना गरी सञ्चालनमा ल्याइएको छ । यस आर्थिक वर्षमा मुख्यालय सहित निकुञ्जतर्फ ७ वटा पोष्ट र सुरक्षातर्फ मुख्यालय सहित ६ वटा पोष्टबाट संरक्षण तथा व्यवस्थापनको कार्य भएको छ । पोष्टहरुको विवरण अनुसुची ३ मा समावेश गरिएको छ । यस निकुञ्जको सुरक्षाको लागि २०३५ सालमा १ सेमुको नफिमा तैनाथ भएको नेपाली सेना २०४४ साल देखि सेमुबाट गुल्ममा परिणत भई दुर्गाभञ्जन गुल्मले निकुञ्जको सुरक्षा प्रदान गरेको थियो भने हाल श्रीदल गुल्म कार्यरत छ । हाल सम्म निकुञ्जमा तैनाथ सेमु तथा गुल्मको विवरण अनुसुची ४ मा समावेश गरिएको छ ।

३. वार्षिक कार्यक्रम तथा आयोजना

३.१. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना

यस आर्थिक वर्षमा यस आयोजनाबाट पूर्वाधार निर्माणतर्फ पोष्ट भवन (१ वटा), अतिथी गृह (१ वटा), पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनका लागि सुचना केन्द्र (१ वटा), पर्यटक विश्रामस्थल (४ वटा), काठको भ्युटावर (३ वटा), वन्यजन्तुका लागि पानी पोखरी (२ वटा), आगलागी नियन्त्रणका लागि पानी पोखरी (३ वटा), काठेपुल (३ वटा) निर्माण गर्ने कार्य सम्पन्न भएका छन् । यसै गरी पर्यटक

बाउपानी पोष्ट निर्माण

विश्रामस्थल सहितको भ्युटावर निर्माण (१ वटा) कार्य कोरोना भाइरस (COVID-19) को महामारी नियन्त्रणको लागि नेपाल सरकारले घोषणा गरेको बन्दा-बन्दी (Lockdown) का कारण समयमा सम्पन्न हुन नसकी अधुरो रहेको छ ।

यसका साथै गस्ती गर्न तथा आगलागी नियन्त्रणका लागि वनपथ निर्माण तथा मर्मत सुधार, पर्यटक पदमार्ग निर्माण तथा मर्मत सुधार, फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि खाडल निर्माण, काठको पुल र मचान मर्मत सुधार, सुचनाबोर्डहरु निर्माण, कान्जिहाउस निर्माण तथा मर्मत, क्याम्प साइट मर्मत, खर्कव्यवस्थापन लगायतका कार्यहरु सम्पन्न भएको छ । यस आयोजनाको वार्षिक कार्यक्रम तथा प्रगति अनुसुची ५ मा समावेश गरिएको छ । यस आयोजनाको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा स्थानीयस्तरमा करिब २४०३३ श्रमदिन रोजगारी श्रृजना भएको छ ।

मचान निर्माण

३.२. सिमसार आयोजना

आ. व. २०७६।७७ बाट शुरु भएको यस आयोजनाको स्वीकृत कार्य त्रमबाट सिमसार व्यवस्थापन अर्न्तगत रारा तालको संरक्षणको लागि ठाउँ ठाउँमा पर्खाल निर्माण, तालको सरसफाई, सिमसार सम्बन्धि

रारा ताल मर्मत सुधार

प्रचार प्रसार लगायतका कार्यहरु सम्पन्न भएको छ । यस आयोजनाको कार्यक्रम तथा प्रगति अनुसूची ६ मा समावेश गरिएको छ । यस आयोजनाको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा करिब ३६९ श्रमदिन रोजगारी श्रृजना भएको छ ।

३.३. अन्य आयोजना/कार्यक्रम

(क) प्रदेश सरकारतर्फको कार्यक्रम

आ.व.२०७६।७७ मा कर्णाली प्रदेश सरकारको उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालयबाट पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनको लागि यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालन गर्न प्रस्ताव भएको देहायको कार्यक्रम नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय (मा.मन्त्रीस्तर) को मिति २०७७।२।२२ को निर्णयानुसार विनियोजन ऐन, २०७६ को दफा ५(३) बमोजिम कार्यान्वयन हुने गरी स्वीकृति भए अनुसार मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने पदमार्ग निर्माणको कार्यक्रम मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न भएको छ भने निकुञ्जमा प्रस्ताव भएको कार्यक्रम समय अभावको कारण सञ्चालन हुन सकेन ।

चुचेलौटी मस्ट माडु मालिका धारा पदमार्ग निर्माण

तालिका-१ : प्रदेश सरकारतर्फको कार्यक्रम

क्र.सं.	कार्यक्रम	परिमाण/इकाई	खर्च रकम रु.	क्षेत्र
१	चुचेलौटी मस्ट माडु मालिका धारा पदमार्ग निर्माण	४.३२५ कि.मि.	२४ लाख	कैलाश बजेडी मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, छाँयानाथ रारा न.पा. २,३,५, मुगु
२	टुजुमा देखी बाबुकाँध पर्यटकीय पदमार्ग	१.५ कि.मि.	३८ लाख ४० हजार	ऋणीमोक्ष मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, छाँयानाथ रारा न.पा. ७, ८, मुगु
३	माभक सल्लेरी देखी चौड सम्म सडक तथा पार्किङ	३०० मि.	२ लाख ४० हजार	
४	रारा ताल साईकल परिक्रमा मार्ग निर्माण	१ कि.मि.		निकुञ्ज (कार्य शुरु नभएको)
जम्मा खर्च रकम रु.			६४ लाख ८० हजार	

(ख) पर्यटन विभागतर्फको कार्यक्रम

पर्यटकीय पूर्वाधारहरुको मर्मत सुधार तथा निर्माण कार्य गर्न पर्यटन विभागले रारा ताल वरिपरी सेवा प्रदायक सि.एम. कन्सट्रक्सन, मुगु मार्फत हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६ को नियम ३० बमोजिम नेपाल सरकार वन तथा वातावरण मन्त्रालय (माननीय मन्त्रीस्तर) को मिति २०७६।३।१६ को निर्णयानुसार स्वीकृति प्रदान गरिएको देहायका कार्यक्रमहरु सम्पन्न भएको छ ।

काठेपुल र टावर (मचान) निर्माण

तालिका-२ : पर्यटन विभागतर्फको कार्यक्रम

क्र. सं.	कार्यक्रम	परिमाण/ इकाई	खर्च रकम रु.	क्षेत्र
१	पैदलमार्ग मर्मत सुधार	१.४ कि.मि.	२५,०००००।	रारा ताल वरपर
२	काठेपुल मर्मत सुधार	३ वटा	१०,०००००।	रारा ताल वरपर
३	काठेपुल निर्माण	९ वटा	३०,०००००।	रारा ताल वरपर
४	शौचालय निर्माण	२ वटा	१५,०००००।	निकुञ्जको क्याम्प साइट
५	मन्दिर मर्मत सुधार	४ वटा	२५,०००००।	ठाकुरनाथ, लाउडा, रारा र छाप्रो महादेव
६	भ्यु टावर निर्माण	२ वटा	२५,०००००।	रारा तालको किनार (हिमा र लाटेसिमा)
७	भवन मर्मत सुधार	१ वटा	२,०००००।	मध्यवर्ती भवन
जम्मा खर्च रकम रु.			१,३२,०००००।	

(ग) USAID पानी परियोजना

यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा USAID पानी परियोजनाको सहयोगमा ऋणीमोक्ष/छायाँनाथ/कैलाश बजेडी/खेस्मामालिका/राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगत समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाई गठन भई उपभोक्ता समितिको उपसमितिको रूपमा दर्ता हुने चरणमा रहेको छ। त्यसै गरी यसै परियोजनाको आर्थिक सहयोगमा रामसार सुचीमा सुचीकृत रारा तालको साइट म्यानेजमेन्ट योजना (Site Management Plan) निर्माणको कार्य राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र IUCN बाट शुरु भएको र कोरोना भाइरस (COVID-19) का कारण सम्पन्न हुन सकेको छैन।

(घ) डब्लु डब्लु एफ नेपाल

वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा वन पैदावारको चोरी निकासी नियन्त्रणको लागि निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा गस्ति कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्ने कार्यमा खटिने निकुञ्जका कर्मचारीको लागि शुद्ध पानी पिउन र पानी नपाइने क्षेत्रमा जाँदा गस्ति जाने

कर्मचारीले पिउने पानी लिएर जानको लागि ५५ वटा पानी खाने Camel Bag सहयोग प्राप्त भएको छ। यसको खरिदमा रु.७८,६५०। रकम खर्च भएको छ।

(ड) पंक्षी संरक्षण संघ

विभिन्न मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगत हस्तान्तरण भई ५ वर्षे वन कार्ययोजनाको अवधि समाप्त भएका ११ वटा मध्यवर्ती सामुदायिक वनको कार्ययोजना नवीकरणको लागि सन् २०१८ डिसेम्बर २६ का दिन पंक्षी संरक्षण संघ, नेपाल र रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज-मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति, मुगुको वीचमा सम्झौता भई रु.३,८५,०००। रकम व्यवस्थापन समितिलाई प्राप्त भई वन कार्ययोजना नवीकरणको कार्य सम्पन्न भएको छ।

४. मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन तथा वार्षिक कार्यक्रम

४.१ मध्यवर्ती क्षेत्र सम्बन्धि व्यवस्था र स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम

प्राकृतिक स्रोत तथा जैविक विविधता संरक्षणमा स्थानीय समुदायको सहभागिता सुनिश्चित गर्दै प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त लाभको वितरणमा स्थानीय समुदायलाई साभेदार बनाउने उद्देश्यका साथ वि.सं. २०५० को दशकमा मध्यवर्ती क्षेत्रको अवधारणा आएको हो। राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ को चौथो संशोधन २०४९ ले निकुञ्ज तथा आरक्ष वरिपरीको क्षेत्रलाई मध्यवर्ती क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरी निकुञ्ज/आरक्षले अधिल्लो आर्थिक वर्षमा आम्दानी गरेको राजश्वको ३० देखि ५० प्रतिशत सम्म रकम उक्त निकुञ्ज/आरक्षको मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापनका लागि खर्च गर्ने प्रावधान रहेको छ। सो रकम मध्ये सामुदायिक विकासमा ३०%, संरक्षणमा ३०%, आयआर्जन तथा सिप विकासमा २०%, संरक्षण शिक्षामा १०% र प्रशासनिक खर्चमा १०% रहने गरी बजेट विनियोजन गरिन्छ। वि.सं. २०६३ साल असोज ९ गते यस निकुञ्ज वरिपरीको मुगु र जुम्ला जिल्लाको केही भागलाई समेटेर १९८ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रलाई राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा गरिएको थियो।

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ र मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन निर्देशिका, २०५६ बमोजिम मध्यवर्ती क्षेत्रको व्यवस्थापनको लागि मुगु जिल्लातर्फ १२७ वटा उपभोक्ता समूह र ७ वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति र जुम्ला जिल्लातर्फ २९

वटा उपभोक्ता समूह र ३ वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति गरी जम्मा १५६ वटा उपभोक्ता समूह र १० वटा मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिहरु रहेका छन् । उपभोक्ता समितिको विवरण अनुसूची ७ मा समावेश गरिएको छ । १० वटा उपभोक्ता समितिबाट एक मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति गठन भएको छ । यसै गरी मध्यवर्ती क्षेत्रको वन संरक्षण तथा व्यवस्थापनको लागि हालसम्म ४१ वटा मध्यवर्ती सामुदायिक वन दर्ता भई हस्तान्तरण भएका छन् भने ५ वटा उपभोक्ता समिति अन्तर्गत ५ वटा समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण इकाई उपसमितिको रूपमा गठन गरिएको छ । यसरी मध्यवर्ती क्षेत्रमा निर्माण भएका संरचना (उपभोक्ता समूह/समिति, सामुदायिक वन, CBAPU र सहकारी) को विवरण अनुसूची ८ मा समावेश गरिएको छ । त्यसैगरी, उपभोक्ता समिति अन्तर्गत दर्ता र हस्तान्तरण भएका मध्यवर्ती सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण अनुसूची ९ मा समावेश गरिएको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. ५०,३१,०००/- (अक्षरूपी पचास लाख एकतिस हजार मात्र) रकम विनियोजन भएको थियो । उक्त रकम मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको निर्णयानुसार १० वटा उपभोक्ता समिति र व्यवस्थापन समितिमा बाँडफाँड गरी रु. ४१,३१,०००/- (अक्षरूपी एकचालिस लाख एकतिस हजार मात्र) खर्च भएको छ भने केही कार्यक्रम कोरोना भाइरस (COVID-19) का कारण सम्पन्न हुन सकेन । कार्यक्रमको बजेट तथा खर्चको प्रगति अनुसूची १० मा समावेश गरिएको छ । यस कार्यक्रमबाट करिब १६३५ श्रमदिन रोजगारी श्रृजना भएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रमा हालसम्म प्राप्त भएको रकम देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका-३ : मध्यवर्ती क्षेत्रमा हालसम्म प्राप्त भएको रकम

क्र.सं.	आ.व.	प्राप्त रकम रु.	क्र.सं.	आ.व.	प्राप्त रकम रु.
१	२०६७/६८	१,८५,०००/-	६	२०७२/७३	१,९१,०००/-
२	२०६८/६९	०/-	७	२०७३/७४	३,८०,०००/-
३	२०६९/७०	३,१२,०००/-	८	२०७४/७५	५,३४,०००/-
४	२०७०/७१	१,६८,०००/-	९	२०७५/७६	२,९४,०००/-
५	२०७१/७२	१,८४,०००/-	१०	२०७६/७७	५,०३,१०,०००/-

४.२ निजी आवादीको वन पैदावार व्यवस्थापन

मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ को नियम २३ बमोजिम मध्यवर्ती क्षेत्रभित्रको आफ्नो हक पुग्ने जग्गाधनीले आफ्नो इच्छा अनुसार निजी वनको संरक्षण, विकास र उक्त वन पैदावार उपयोग गर्न पाउने व्यवस्था छ । उक्त नियमावलीको नियम २३ को उपनियम (४) मा जग्गाधनीले मध्यवर्ती क्षेत्र बाहिर स्वतन्त्र रूपमा काठ दाउरा ओसारपसार र विक्री वितरण गर्न पाउने प्रावधान रहेको छ । सो अनुसार निजी नम्बरी जग्गामा रहेको रुख कटान गर्न निम्न प्रकृया पुरा गर्नु पर्ने हुन्छ ।

क) जग्गाधनी प्रमाण पुर्जा ख) मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको सिफारिस ग) जग्गाको नक्सा घ) मालपोतबाट नम्बरी आवादी खुलेको पत्र ड) हकदावीको लागि ७ दिने सूचना प्रकाशित गरी सूचना टाँस गरेको मुचुल्का च) नापी, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति, नगरपालिका/गाउँपालिका, वन प्राविधिक समेत भएको मुचुल्का, छ) ओसारपसारको लागि वन पैदावारको श्रोत खुलेको विवरण ज) जग्गाधनीको निवेदन भ) फिल्डको प्रतिवेदन र मुचुल्काको आधारमा कटान आदेश दिने ज) सम्बन्धित रेञ्जपोष्टले काठको लगत लिई मुचुल्का सहित प्रतिवेदन पेश गर्ने ट) काटिएको काठको जात, परिमाण अनुसार लाग्ने मुल्य अभिवृद्धि कर सम्बन्धित जग्गाधनीले बैंकमा जम्मा गरी भौचर पेश गर्ने ठ) सम्बन्धित अधिकृत/अधिकारीलाई विमार्का आदेश दिने र टाँचा लगाएको काठ दाउराको लगत र मुचुल्का बमोजिम छोडपुर्जी दिने गरिन्छ ।

यस आ.व.मा मध्यवर्ती क्षेत्रमा आफ्नो निजी आवादी जग्गामा रहेको काठ, दाउरा आफ्नो घरयासी प्रयोजनको लागि मात्र कटान भएको छ ।

४.३ मानव-वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण

मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व व्यवस्थापन एक चुनौतिको रूपमा रहेको छ । यस निकुञ्ज र मध्यवर्ती क्षेत्रमा मुख्य गरी मानव र भालु, बंदेल, दुमिस, बाँदरहरुको द्वन्द्व देखिएको छ । द्वन्द्व न्यूनीकरणको लागि प्रस्तावित मध्यवर्ती क्षेत्रमा वि.सं. २०५५ साल देखि पार्क एण्ड पिपुल प्रोजेक्टको सहयोगमा करिब २० कि.मि.भन्दा बढि दुङ्गाको पर्खाल निर्माण भएको थियो । उक्त पर्खाल मध्ये करिब १५ कि.मि.मर्मत सुधार हुन नसक्दा जिर्ण भएको छ

भने राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको क्षेत्रभित्र पर्ने करिव ५ कि.मि.पर्खाल नियमित मर्मत सुधार को कारण प्रभावकारी भएको छ । यस आ.व.मा सांसद विकास कोषको रु.१० लाखमा राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको कार्य क्षेत्रमा पर्ने मुर्मा गाउँमा १८५ मिटर पर्खाल मर्मत सुधार भएको छ ।

सांसद विकास कोषबाट मर्मत भएको पर्खालको अनुगमन गर्दै मा.गोपाल बम सहित

त्यसै गरी वैकल्पिक खेती अर्न्तगत परीक्षणको रूपमा राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिमा गरिएको अतिशको खेती पनि प्रभावकारी देखिएको छ भने चालु आ.व.को मध्यवर्ती क्षेत्र तर्फको स्वीकृत कार्यक्रमबाट खेस्मा मालिका मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगत रहेका ३० घरधुरीलाई सोलार वितरण गर्ने लगायतका कार्यहरू भएको छ । यसै गरी मध्यवर्ती क्षेत्रमा संरक्षण सम्बन्धि चेतना अभिवृद्धिका लागि निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्रका समुह/समिति, नेपाली सेना, संरक्षण साभेदार संघसंस्था, स्थानीय सरकार लगायतका विभिन्न निकायहरूबाट चेतनामुलक कार्यक्रमहरू समेत सञ्चालन भएको थियो ।

४.४ वन्यजन्तुबाट भएको क्षति र राहत वितरण

नेपाल सरकार (मन्त्रपरिषद्) को मिति २०७५/८/३ को निर्णय अनुसार वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९ लाई २०७५ मा तेस्रो संशोधन गरी वन्यजन्तुबाट भएको क्षतिको राहत वितरणको कार्य संघीय सरकार अर्न्तगतको राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग अर्न्तगत रहेका निकुञ्ज/आरक्ष/संरक्षण क्षेत्र कार्यालयबाट वितरण गर्ने नीति अनुसार यस कार्यालयबाट यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र र कर्णाली प्रदेश अर्न्तगत पर्ने मुगु र जुम्ला डिभिजन वन कार्यालय अर्न्तगतको क्षति वापतको राहत रकम उपलब्ध गराई पिडितलाई वितरण गरिएको छ । राहत निर्देशिकामा तोकिएको १४ वटा वन्यजन्तु मध्ये भालुले गरेको मानविय क्षति र बँदेलले गरेको बालिनालीको क्षति वापत यस आ.व.मा ६ वटा घटनामा रु.३,२८,४०५।- (अक्षरूपी तीन लाख अष्टाइस हजार

चारसय पाँच मात्र) राहत रकम यस कार्यालयबाट वितरण गरिएको छ । वन्यजन्तुबाट भएको क्षति र राहत वितरणको विस्तृत विवरण अनुसुची ११ मा समावेश गरिएको छ ।

५. वनजन्य अपराध नियन्त्रण

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन २०२९, सङ्कटापन्न वन्यजन्तु तथा वनस्पतिको अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन २०७३, वन ऐन २०७६, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र अर्न्तगतका नियमावली बमोजिम निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा हुने वनजन्य अपराध नियन्त्रण तथा नियमनको कार्य भएको छ ।

५.१ वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा अवैध व्यापार र वन पैदावारको चोरी निकासी नियन्त्रण

वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा त्यसको अंगको अवैध व्यापार नियन्त्रण एक चुनौतीको रूपमा रहेको छ । विद्यमान क्षमता र उपलब्ध साधन स्रोतको अधिकतम उपयोग गरी दुर्लभ वन्यजन्तुहरूको चोरी शिकार तथा त्यसको अंगको अवैध व्यापार र वन पैदावारको चोरी निकासी नियन्त्रण गर्ने कार्य सक्रियतापूर्वक गरिएको थियो । यस अर्न्तगत सुराकी परिचालन, सूचना खरीद, स्वीपिङ्ग तथा क्याम्पिङ्ग अपरेसन लगायतका कार्यहरू भएको छ । यस आ.व.मा वन तथा वन्यजन्तुसंग सम्बन्धित अपराधमा मुद्दा चलेको सहित ५८ जना मानिसहरूलाई पक्राउ गरी कसुर बमोजिमको कानूनी कारवाही भएको छ । पक्राउ र कारवाहीको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका-४ : पक्राउ र कारवाहीको विवरण

क्र. सं.	विवरण	संख्या (जना)	भएको कारवाही
१	काठ दाउरा चोरी निकासी	३७	दण्ड जरिवाना गरी सम्झाई बुझाई पठाएको
२	ढुंगा, बालुवा चोरी निकासी	३	दण्ड जरिवाना गरी सम्झाई बुझाई पठाएको
३	जडिबुटी चोरी निकासी	१०	दण्ड जरिवाना गरी सम्झाई बुझाई पठाएको

क्र. सं.	विवरण	संख्या (जना)	भएको कारवाही
४	माछा मार्ने	६	दण्ड जरिवाना गरी सम्झाई बुझाई पठाएको
५	माछा मार्ने जाल सहित पक्राउ	२	मुद्दा दायर भई धरौटीमा छुटेको
जम्मा		५८ जना	

५.२. मुद्दा सम्बन्धि विवरण

यस आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ अनुसार मिति २०७६।३।२८ गते माछा मार्ने जाल सहित पक्राउ परेको अपराधमा १ थान मुद्दा दर्ता भएको छ। आ.व. २०७३।७।४ को मिति २०७३।६।१३ मा दर्ता भएको वन्यजन्तुको आखेटोपहार ओसारपसार (भालुको कलेजो) सम्बन्धि १ थान मुद्दा फैसला हुन बाँकी रहेको छ। यो मुद्दा फैसला प्रक्रियामा रहेको र मिति २०७७।३।२५ गते मुगु जिल्ला अदालतका माननीय जिल्ला न्यायधिश श्री प्रल्हाद कुमार योगीबाट मुद्दाको निरीक्षण भई निर्देशन समेत भएको छ।

५.३. युवा जागरण अभियान

वन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा वन पैदावार र गैरकाष्ठ वन पैदावारको चोरी निकासी विरुद्ध जनचेतना अभिवृद्धि गर्न युवाहरूलाई परिचालन गर्नको लागि मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिस्तरमा उपसमितिको रूपमा समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाई (Community Based Antipoaching Unit-CBAPU) गठन गरेर युवा जागरण अभियान सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले USAID पानी परियोजनाको सहयोगमा कर्णाली सामुदायिक विकास केन्द्र, मुगुको सहजीकरणमा ऋणीमोक्ष/छायाँनाथ/कैलाश बजेडी/खेस्मा मालिका/राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगत CBAPU गठन भई उपभोक्ता समितिमा दर्ता हुने चरणमा रहेको छ। यसको मुख्य उद्देश्य आफ्नो गाउँघरमा आफु, आफ्नो घर परिवार, छरछिमेकका मानिसहरूलाई वनजन्य अपराधमा लाग्नबाट रोक्ने, वन

र वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धि विभिन्न जनचेतनामूलक कार्यक्रम, तालिम, गोष्ठी, सडक नाटक जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी संरक्षणमा टेवा पुऱ्याउनु रहेको छ।

५.४ वन अतिक्रमण व्यवस्थापन

यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा मध्यवर्ती क्षेत्र घोषणा हुनु भन्दा पहिला देखि विभिन्न स्थानमा वन अतिक्रमण भएको छ। अतिक्रमण नियन्त्रणको लागि निकुञ्ज कार्यालय, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेनाको श्रीदल गुल्म, मध्यवर्ती क्षेत्रका उपभोक्ता समूह, उपभोक्ता समिति, मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहलाई परिचालन गरी नयाँ अतिक्रमण हुन दिएको छैन।

भाडनाउला अतिक्रमण

अतिक्रमण व्यवस्थापन अर्न्तगत यस आ.व.मा विगतमा अभिलेख भएको तथ्यांकको आधारमा मध्यवर्ती क्षेत्रका १० वटै उपभोक्ता समिति अर्न्तगत पुनः हालको अवस्था सहितको तथ्यांक संकलन गरी आफ्नो हक नपुग्ने अतिक्रमण क्षेत्र खाली गर्न उपभोक्ता समितिलाई पत्राचार गरी उपभोक्ता समितिबाट मौखिक रूपमा जानकारी गराइएको छ। यस आ.व.२०७६।७।७ मा ऋणीमोक्ष मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगतको डाव रानीखाडा मध्यवर्ती सामुदायिक वनको क्षेत्रभित्र भाडनाउला भन्ने स्थानमा छायाँनाथ रारा न.पा. ६, कोटिला बस्ने वर्ष ३८ को गगन भामले ५० वटा स्याउका विरुवा लगाएको ०.१४ हेक्टर क्षेत्रफल अतिक्रमण क्षेत्र र सोही

भाडनाउला अतिक्रमण हटाएपछि

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति अर्न्तगतको भ्यूारी मध्यवर्ती सामुदायिक वनको क्षेत्रभित्र सल्लेरी भन्ने स्थानमा छायाँनाथ रारा न.पा. ८ बस्ने राधिका रावलले निर्माण गरेको घुम्ती पसलको ०.००३६ हेक्टर क्षेत्रफल खाली गरी उक्त क्षेत्रको नियमित गस्ति तथा अनुगमन गर्ने कार्य गरिएको छ । यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अतिक्रमण भएको कुल क्षेत्रफल ३८.८४६४ हेक्टर रहेको छ । अतिक्रमित क्षेत्रको विस्तृत विवरण अनुसुची १२ मा समावेश गरिएको छ ।

६. उद्धार गरिएका तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुको व्यवस्थापन

यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रका गाउँवस्तीमा विभिन्न कारणबाट उद्धार गरिएका तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका-५ : उद्धार तथा मृत्यु भएका वन्यजन्तुको विवरण

क्र. सं.	वन्यजन्तुको नाम	मिति	संख्या	स्थान	उद्धार/मृत्यु
१	हिमाली गिद्ध	२०७६।१।६	१ वटा	ठाकुरनाथ	मृत्यु भएको
२	हाँस	२०७६।१।११	१ वटा	दोफेखोला	मृत्यु भएको
३	घोरलको बच्चा	२०७६।१।१५	१ वटा	गज्जेडा	उद्धार गरेको
४	डाँफे (भाले)	२०७६।१।२८	१ वटा	कागचुचा	मृत्यु भएको
५	कमनकुट	२०७६।१।२८	१ वटा	वगरगार्ड खोला	मृत्यु भएको
६	कालिज	२०७६।१।०।५	१ वटा	माथिल्लो मिलीचौर	मृत्यु भएको
७	माछा	२०७६ माघ	धेरै	रारा ताल	मृत्यु भएको (कारण खुल्न नसकेको, परीक्षणको लागि विधि विज्ञान प्रयोगशाला, खुमलटार पठाइएको तर प्रतिवेदन प्राप्त नभएको) ।

७. पर्यापर्यटन व्यवस्थापन

नेपालको संरक्षित क्षेत्रहरु पर्यापर्यटनको एक महत्वपूर्ण क्षेत्र हो । वन नीति २०७५ ले प्रकृतिमा आधारित पर्यटनलाई प्रवर्द्धन गर्ने र त्यसमा नीजि क्षेत्रको भूमिकालाई सुनिश्चित गर्दै जाने नीति अवलम्बन गरेको छ । राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ र अर्न्तगतको हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज

रारा तालमा पर्यटक

नियमावली, २०३६ र मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ ले पर्यापर्यटन व्यवसायलाई सहजीकरण गरेको छ । यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक पूर्वाधार अर्न्तगत पर्यटकलाई आकर्षित गर्न वन्यजन्तुको विचरण, प्राकृतिक भौगोलिक बनावट र रारा तालको दृश्य अवलोकनको लागि विभिन्न स्थानहरुमा टावर निर्माण, रारा तालमा डुङ्गा विहार, घोडा सफारी, जंगलमा पैदलयात्रा, चरा अवलोकन, मुर्माटप लगायतको चुचुरोबाट रारा ताल र प्राकृतिक सौन्दर्यको अवलोकन, निकुञ्जभित्र रहेका ठाकुरनाथ/छाप्रो/लाउडा/रारा/दोफे महादेव लगायतका धार्मिकस्थलको दर्शन तथा अवलोकन, मध्यवर्ती क्षेत्रको धर्म सँस्कृतिसँग जोडिएका आदि सेवाहरु पर्यटकको लागि निरन्तर उपलब्ध छन् ।

व्यवसायिक पर्यापर्यटन सेवा प्रदान गर्नको लागि नेचर गाइड तालिम सञ्चालन गरिएको छ । त्यसै गरी मध्यवर्ती क्षेत्रको विभिन्न क्षेत्रमा स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकलाई लक्षित गरी होमस्टे सञ्चालनमा ल्याइएको छ । यसरी प्रचलित नियमानुसार दर्ता भई सञ्चालनमा आएका होमस्टेको विवरण अनुसुची १३ मा समावेश गरिएको छ । यस

नेचर गाइड तालिमका सहभागीहरु

निकुञ्जको स्थापनाकालदेखि आ.व.२०७६।७७ सम्ममा २४,१११ जना पर्यटकहरुले निकुञ्जको भ्रमण गरेको तथ्यांकबाट देखिएको छ । पर्यटकको विस्तृत विवरण अनुसुची १४ मा समावेश गरिएको छ । निकुञ्जको लामाचौर, ताल्वा, भुलभुले, सल्लेरी, गोरुसेना, बाउपानी र हुटु गरी सात स्थानबाट पर्यटकहरुलाई निकुञ्ज प्रवेश गर्ने सुविधा उपलब्ध गराइएको छ । आ.व.२०७६।७७ मा सञ्चालन भएको नेचर गाइड तालिमको सहभागीहरुको विवरण अनुसुची १५ मा समावेश गरिएको छ ।

सल्लेरी विश्राम स्थल

यस निकुञ्ज उच्च हिमाली क्षेत्रमा पर्ने र यहाँ आउनको लागि मुगु जिल्लामा रहेको ताल्वा विमानस्थलमा हुने हवाई सेवा नियमित र भरपर्दो नहुँदा यहाँ आउने पर्यटकको लागि असुविधा भएको छ, भने स्थलमार्गबाट आउँदा पनि सुर्खेतबाट दैलेख, कालीकोट, जुम्ला हुँदै मुगु पुग्ने बाटो २ दिनको रहेको छ । एकलेनको बाटो र पहाडी बाटो भएको हुँदा समयमा पुग्न कठिनाई छ भने कालीकोटको नाग्मादेखि रारा तालको मुख्य प्रवेशद्वार

नेपाल सरकारले घोषणा गरेको नेपाल भ्रमण वर्ष २०२० को शुभारम्भ रारा तालबाट पनि गरिएको थियो । उक्त कार्यक्रममा कर्णाली प्रदेश अन्तर्गतका पर्यटन क्षेत्रसँग सम्बन्धित संघ संस्था, पर्यटन व्यवसायी तथा सरोकारवालाहरुको सकृय सहभागिता रहेको थियो ।

सल्लेरी सम्मको बाटो कच्चि रहेको र हिउँदमा हिउँ तथा वर्षातको समयमा पहिरो र हिलोको कारण बाटो अवरोध हुने हुँदा सबै महिनामा पर्यटकहरु निकुञ्ज भ्रमणको लागि आउन सक्ने अवस्था छैन । यस निकुञ्ज भ्रमणमा आउने पर्यटकको लागि खान, बस्नको समस्या र अभाव रहेको छ भने पर्यटकहरुबाट बारम्बार यो गुनासो आउने गरेको छ । यस निकुञ्जमा भएका होटल, लज र चिया पसलको विवरण अनुसुची १६ मा समावेश गरिएको छ ।

७.१ निकुञ्ज क्षेत्रभित्र रहेका प्रमुख धार्मिक मठ मन्दिरहरु

(क) छापु महादेव

छापु महादेव निकुञ्जको रारा तालको छेउमा सैना क्षेत्रको उत्तर छापु क्षेत्रमा अवस्थित छ । यहाँ मष्टो, देवी, महादेव र विष्णु गरी ४ देवताको पुजा गरिन्छ । महादेव जोगीको रूप धारण गरी यहाँ आएर भिक्षा र बास माग्दा कसैले पनि भिक्षा र बास नदिएको, अन्त्यमा पुन थर गरेका निसन्तान एक जना बुढाले उनलाई बास दिएको र ती जोगीले बुढो मान्छेलाई सैनाभन्दा माथि गएर छापु हाली बस्न सुभाएको तथा अरु गाउँलेले भिक्षा र बास नदिएको हुनाले रिसले महादेवले चिण्डो फुटाउँदा रारा ताल बनेको, बुढो मान्छेले सैनाभन्दा माथि गएर छापु हाली बस्दा निसन्तान बुढो मान्छेको पछि गएर ६० जना सन्तानहरु भएको र उनलाई ६० का बाला पनि भनिएको भन्ने किम्बदन्ती रहेको छ । यहाँका पुजारी बाहुन हुने र धामी तथा डांग्रे बुढा जातका हुने चलन रहेको छ । यहाँ हरेक वर्ष दशैको कोजाग्रत पूर्णिमाको दिनमा ठूलो मेला लाग्दछ र छिमेकी जिल्लाहरुबाट तिर्थालुहरु आउने गर्दछन् । छापु महादेवबाट कान्जिरोवा हिमाल, छायाँनाथ, ठाकुरज्यू र ऋणिमोक्ष माईमालिका गरी ४ वटै तिर्थस्थल देख्न सकिन्छ । यसको पुजाको लागि मुगु जिल्ला लगायत छिमेकी जिल्लाहरुबाट भक्तजनहरु आउने गर्दछन् ।

(ख) लाउडा मन्दिर

लाउडा मन्दिर निकुञ्जको रारा तालको छेउ, निजार खोलाको दक्षिणमा अवस्थित छ । यहाँ छार्यानाथ, ऋणिमोक्ष माई र अन्य देवी देवताको पुजाआजा गरिन्छ । यहाँ मुख्य गरी बैशाखमा एकादशी देखि पूर्णिमासम्म, साउनमा पञ्चमीदेखि पूर्णिमासम्म र माघमा पूर्णिमाको दिन विशेष पुजाआजा हुने गर्दछ । पुजाआजा गर्न मुगु जिल्ला लगायत अछाम, बाजुरा, कालिकोट, जुम्ला, हुम्लाबाट तिर्थालुहरु आउने गर्दछन । मुगु जिल्लामा पर्ने ४ धाम मध्येको जेठो धाम छार्यानाथ, ठाकुरज्यू जान नसक्ने तिर्थालुहरु यहाँ आएर नुहाईधुवाई गरी पुजाआजा गर्ने प्रचलन रहेको छ ।

(ग) रारा महादेव

रारा महादेव निकुञ्जको रारा तालको छेउ हुलाक घरको पूर्वमा पर्दछ । यहाँ मष्टोको पुजा गरिन्छ । यहाँ मुख्य पुजा दशैंको कोजाग्रत पूर्णिमाको दिन हुने गर्दछ । बैशाख, साउन र मंसिर पूर्णिमामा पनि पुजाआजा हुने गर्दछ । माघ महिनामा हिमपात हुने र पुजारी बाहुन आउन नसक्ने हुनाले माघ महिनामा पुजा हुन सकेको छैन । रारा महादेवका पुजारी रोकाया थरको हुने प्रचलन रहेको छ । यसको पुजाआजाको लागि मुगु लगायत छिमेकी जिल्लाबाट तिर्थालुहरु आउने गर्दछन् ।

(घ) ठाकुरनाथ मन्दिर

ठाकुरनाथ मन्दिर निकुञ्जको रारा तालको छेउ ठाकुरनाथ क्षेत्रमा पर्दछ । निकुञ्ज स्थापना हुनु पूर्व हरेक वर्ष तिजको दिनमा महिलाहरु भेला भई ठूलो मेला लाग्ने गर्दथ्यो । यहाँ आएर ठाकुरनाथ मन्दिरको पुजा आजा गर्दा र मन्दिरको दर्शन गर्दा मागेको चिज पुग्ने जन विश्वास रहेको छ । ठाकुरनाथ महादेवले बाण हानी निजार भन्ने ठाउँ बाट रारा तालको पानीलाई निकास दिएको किम्बदन्ती रहेको छ ।

(ङ) दोफेश्वर महादेव

दोफेश्वर मन्दिर निकुञ्जको बत्ताचौर क्षेत्रमा पर्दछ । यसको उपमा काठमाडौं पशुपति मन्दिरबाट भएको हो भन्ने मान्यता रहेको छ । त्यहाँबाट फुटेर भाग्दै, घुम्दै दैलेखको दुल्लु हुँदै मुगु आएका, मुगुमा ठाकुरनाथज्यूको वेवास्था गरेर मुगुबाट घुम्दाघुम्दै हुम्ला पुगेका र हुम्लामा बास नपाउँदा फर्केर फेरी मुगुको खल्चमा आई बास बसेका, खल्च हुँदै पापेका वन्डल (पापेको जंगल) आउँदै गर्दा त्यहाँ हेडो खेल्ने (शिकार खेल्ने) ५ जना मान्छेसँग भेट भएको, शिकारलाई ५ भाग लाउन खोज्दा ६ भाग लागेको, हेडो खेल्ने ५ जनामध्ये एक जना कार्कीको बालकलाई महादेवको रूप चढ्दा स्याला भन्ने ठाउँमा थान राखेको, स्याला भन्ने ठाउँको सुपाकोट बस्तीको मानिस मृत्यु भएपछि दाहसंस्कार गर्ने ठाउँ भएकाले महादेवलाई राम्रो नभएकोले

पुजा लाग्ने दिनमा काटेको टाउको नभएको बोका हिड्दै लामाचौर हुँदै बत्ताचौर भन्ने ठाउँमा गएर बसेको र त्यसै ठाउँमा महादेवको बास भएको भन्ने किम्बदन्ती रहेको छ । दोफेश्वर महादेवको पुजा कार्तिक र मंसिर गरी वर्षको दुई पटक हुन्छ भने बोका काटेर रगत शिरमा चढाउने प्रचलन रही आएको छ ।

८. अध्ययन/अनुसन्धान अनुमति

यस निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न चाहने विद्यार्थी तथा संघ संस्थाहरुलाई सो कार्यका लागि अनुमति दिइएको छ । यस आर्थिक वर्षमा २ वटा B.Sc. र १ वटा PhD thesis अध्ययन अनुसन्धानको लागि अनुमति प्रदान गरिएको छ । यस आर्थिक वर्षमा अनुमति दिइएका अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धि विवरण अनुसूची १७ मा समावेश गरिएको छ । यस निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्र उच्च हिमाली क्षेत्रमा पाइने पर्यावरण, जैविक विविधता, सांस्कृतिक सम्पदा, रारा तालमा मात्र पाइने असला प्रजातिका माछा तथा रैथाने भ्यागुता लगायत अन्य वनस्पति, जडिबुटी र चराहरुको अध्ययन अनुसन्धानको लागि अनुसन्धानकर्ता व्यक्ति, संघ संस्थाको लागि एक अवसरको रूपमा लिन सकिन्छ ।

निकुञ्ज कार्यालय र पंक्षी संरक्षण संघको संयुक्त पहलमा मिति २०७६/८/२५ देखि २०७६/९/१५ सम्म रारा ताल वरिपरी रहेका हिउँदै बसाई सराई गर्ने तथा त्यस क्षेत्रमा पाइने चराहरुको अध्ययन भएको थियो ।

९. राजश्व सम्बन्धि विवरण

यस निकुञ्जको राजश्व आम्दानीका मुख्य श्रोतहरुमा पर्यटक प्रवेश शुल्क तथा पर्यटकीय क्रियाकलाप, वन पैदावार वितरण, टेन्डर फारम बिक्री, चरिचरन दस्तूर र दण्ड जरिवाना आदि रहेका छन् । यस आ.व.मा जम्मा रकम रु. ३४,६७,४९२.३०।- (अक्षरूपी चौतिस लाख सतसठ्ठी हजार चार सय बयानब्बे रुपैया तिस पैसा मात्र) राजश्व संकलन भएको छ । जसमध्ये पर्यापर्यटनबाट ६३.४४९ प्रतिशत, काठ दाउरा वापत १५.८१० प्रतिशत, अन्य वन रोयल्टी शिर्षक वाफत ४.६५५ प्रतिशत, दण्ड जरिवानाबाट ४.०८७ प्रतिशत र अन्य शिर्षकबाट ११.९९७ प्रतिशत राजश्व रकम संकलन भएको छ ।

यस आर्थिक वर्षमा आम्दानी भएको राजश्वको विवरण अनुसूची १८ मा समावेश गरिएको छ ।

१०. वेरुजु सम्बन्धि विवरण

यस निकुञ्जको आ.व.२०७६।७७ सम्मको जम्मा वेरुजु रकम रु. ८,८७,७४३।५७ रहेकोमा यस आ.व. मा रु.३,३६,२६३।०८ फछ्यौट भई ३७.८७ % प्रगति हासिल भएको छ भने रु.५,५१,४८०।४९ वेरुजु फछ्यौट हुन बाँकी रहेको छ ।

११. संरक्षण चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम

(क) वन्यजन्तु सप्ताह २०७७

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग र अन्तरगतका कार्यालयले प्रत्येक वर्ष वैशाख १ गते देखि ७ गतेसम्म वन्यजन्तु सप्ताह मनाउँदै आएको छ । यस वर्ष “पृथ्वीको निरन्तरता, समग्र जिवनको सुनिश्चितता” भन्ने मुल नाराका साथ २५औं

वन्यजन्तु सप्ताहको अवसरमा सरसफाई कार्यक्रम

वन्यजन्तु सप्ताह २०७७ रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयमा मध्यवर्ती क्षेत्रका स्थानीय समुदाय, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेनाको श्रीदल गुल्म, पर्यटन व्यवसायी र निकुञ्जका कर्मचारीको वीचमा नयाँ वर्ष २०७७ को शुभकामना आदान प्रदान, राष्ट्रिय निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्र, आसपासको वन क्षेत्रमा वन्यजन्तु संरक्षण, चोरी शिकार नियन्त्रण, पर्यापर्यटन प्रवर्धन, रारा ताल वरिपरी सरसफाई लगायतको विविध कार्यक्रम गरी सम्पन्न गरियो । यस वर्ष विश्वभर महामारीको रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरस (COVID-19) का कारण व्यापक रूपमा वन्यजन्तु सप्ताहको कार्यक्रम हुन सकेन ।

(ख) सञ्चार माध्यमबाट प्रचारप्रसार

निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रको संरक्षण तथा व्यवस्थापन, वन्यजन्तु चोरी शिकार नियन्त्रण, अन्तर्राष्ट्रिय महत्वको रामसार सुचीमा सुचीकृत रारा तालको महत्व, पर्यापर्यटन प्रवर्द्धनमा निकुञ्जको भूमिका, वन डढेलो नियन्त्रण जस्ता विभिन्न कार्यक्रमहरूको बारेमा मुगु जिल्लास्थित पत्रपत्रिका, एफ. एम., ईमेज टेलिभिजन र नेपाल टेलिभिजन प्लस, टेलिभिजन लगायत विभिन्न अनलाईन सञ्चार माध्यमबाट प्रचारप्रसार गरी निकुञ्जको महत्वको बारेमा सूचना प्रवाह गरिएको छ ।

(ग) नागरिक बडापत्र/सूचनाबोर्ड/साइनबोर्ड

यस कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कामहरू, काम सम्पन्न गर्न लाग्ने समय, कामको प्रक्रिया लगायतका कुराहरू समावेश गरी सेवाग्राहीलाई सरल र सहज रूपमा सेवा सुविधा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले कार्यालयमा नागरिक बडापत्र, निकुञ्ज अवलोकन गर्न आउने पर्यटक तथा आगन्तुकहरूको लागि आवश्यक पर्ने सूचना, प्राप्त हुने सेवा, पालना गर्नु पर्ने ऐन नियम, रामसार सुचीमा सुचीकृत रारा तालको महत्व र सूचना, मध्यवर्ती क्षेत्रसँग सम्बन्धित सूचना लगायतका विषयहरूलाई समावेश गरी सूचनाबोर्ड, संकेत चिन्ह, साइनबोर्ड जस्ता प्रचार प्रसार सामग्रीहरूको उत्पादन गरी पर्यटक प्रवेश गर्ने प्रवेशद्वार, पर्यटक तथा स्थानीय बासिन्दाहरूले प्रयोग गर्ने निकुञ्जभित्रको सुविधा प्राप्त बाटोमा राखी सूचना प्रवाह गरिएको छ ।

१२. कर्मचारी व्यवस्थापन

यस निकुञ्जको संरक्षण र व्यवस्थापनको लागि स्थापनाकालदेखि २०७१ साल सम्म जम्मा २६ जना कर्मचारीको दरबन्दी रहेको थियो । उक्त कर्मचारीबाट २०६३ असोज ९ गते निकुञ्ज वरिपरीको १९८ वर्ग कि.मि.क्षेत्रलाई समेटेर घोषणा भएको मध्यवर्ती क्षेत्रको

व्यवस्थापनमा कठिनाई भएको थियो । समय समयमा पुनरावलोकन हुने संगठन तथा व्यवस्थापन (Organization and Management) अनुसार नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७१/१०/१२ को निर्णयानुसार मिति २०७२/०३/११ मा कुल ५५ जना कर्मचारीहरूको दरबन्दी स्वीकृत भई निजामती किताबखानामा पद दर्ता भएको थियो । स्वीकृत दरबन्दी अनुसार कर्मचारीहरू सरुवा र पदपूर्ति भई आएका छन् । स्वीकृत दर बन्दी, पदपूर्ति र रिक्त कर्मचारीको विवरण अनुसूची १९ मा समावेश गरिएको छ । यस आ.व.मा सरुवा र नियुक्ति भएका तथा कार्यरत कर्मचारीहरू र तालिम गोष्ठीमा सहभागी कर्मचारीहरूको विवरण अनुसूची २० र कार्यालयको सांगठनिक संरचना अनुसूची २१ मा समावेश गरिएको छ ।

१३. निकुञ्ज तथा यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा भएका सेवा सुविधाहरू

(क) मौसम मापन केन्द्र

रारा मौसम केन्द्र निकुञ्ज क्षेत्रभित्र रारा तालको छेउमा निकुञ्जको मुख्यालयसँगै रहेको छ । यसको शुरुवात तत्कालिन राजा महेन्द्रले वि.सं. २०२० सालमा रारा भ्रमणमा आएपछि भएको हो । यो केन्द्र पहिला निकुञ्जको आवास क्षेत्रमा रहेकोमा वि.सं. २०६४ सालमा उक्त स्थानमा सारिएको हो । ICIMOD को सहयोगमा मौसम केन्द्रको तारवार र इन्टरनेटको व्यवस्था भएको हो । हाल यस केन्द्रमा मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुर्मा निवासी ३ जना कर्मचारीहरूले काम गर्दै आएका छन् । यस मौसम केन्द्रले तापक्रम, वर्षा, हावाको गति र दिशा, हिउँको मापन गर्दछ । दैनिक दुई पटक यस मौसम केन्द्रबाट तापक्रम र वर्षाको विवरण जुम्लास्थित मौसम पूर्वानुमान डिभिजनमा पठाउने गरिन्छ र मासिक रूपमा जल तथा मौसम विज्ञान विभाग अन्तर्गत रहेको मध्य तथा सुदूरपश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय हावापानी कार्यालय, सुर्खेतमा पठाउने गरिएको छ ।

(ख) रारा तालको पानीको सतह मापन (स्टाफ गज)

रारा तालको पानीको सतहको घटबढ मापन गर्नका लागि ओखरबोट, निजार खोला र दोफेचौर क्षेत्रमा तालको छेउमा स्टाफ गज राखिएको छ। हाल ओखरबोट र निजार खोलाको स्टाफ गजको तथ्यांक दैनिक दुई पटक र पानी परेको समयमा दैनिक तिन देखि चार पटकसम्म स्टाफ गजको लेभलको तथ्यांक संकलन गरी मासिक रूपमा जल तथा मौसम विज्ञान विभाग अन्तर्गत रहेको कर्णाली बेसिन कार्यालय नेपालगञ्जमा पठाउने गरिन्छ। स्टाफ गजको लेभलको विवरण संकलन गर्ने काम मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुर्मा निवासी १ जना कर्मचारीबाट हुँदै आएको छ। तालको पानीको सतह घटबढको तथ्यांक संकलन गर्नुको मुख्य उद्देश्य तालबाट हुनसक्ने बाढीको सम्भाव्यतालाई विश्लेषण गरी सम्भाव्य विपद तथा जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने कार्यमा सहयोग पुऱ्याउनु रहेको छ।

(ग) नेपाल टेलिकमको टावर

नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७३।१।१९ को निर्णयले यस निकुञ्जभित्रको जाखुरेली डाँडामा १ वटा 3G BTS टावर एवं १ वटा रिपिटर टावर निर्माण गरी दूरसञ्चार सेवा सञ्चालन गर्न नेपाल टेलिकमलाई निकुञ्जको १२०० वर्ग मिटर जग्गा प्रयोग गर्न दिईएको छ। यसको मुख्य उद्देश्य निकुञ्जको जैविक विविधता संरक्षण कार्यमा प्रभावकारिता ल्याउनु, रारा ताल लगायत निकुञ्जको अवलोकन भ्रमणमा आउने स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटक र मध्यवर्ती क्षेत्रका स्थानीय समुदायलाई सञ्चार सेवा

उपलब्ध गराउनु रहेको छ। उच्च हिमाली क्षेत्रको ३३१९ मिटर उचाईमा रहेको उक्त टावरबाट केही हदसम्म सञ्चार सेवा प्राप्त भएको छ। हिमपात हुने समय र वर्षातको समयमा पटक पटक सेवा अवरुद्ध हुँदा काममा बाधा पुगेको छ। यस क्षेत्रमा ईन्टरनेट सेवालालाई प्रभावकारी र भरपर्दो बनाउन आवश्यक रहेको छ।

यसै गरी मध्यवर्ती क्षेत्रको जुम्ला जिल्लामा पर्ने भुलभुले क्षेत्रमा वर्डलिडको टावर र बोतामा नेपाल टेलिकम र स्काईको टावर रहेको छ भने मुगु जिल्लामा पर्ने मुर्मा डाँडामा वर्डलिड, नेपाल टेलिकम र रेडियो नेपालको टावरहरु स्थापना भई सञ्चालनमा आएको छ। यसबाट निकुञ्ज तथा मध्यवर्ती क्षेत्रको जैविक विविधता संरक्षण तथा व्यवस्थापन, स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटक, स्थानीय समुदायलाई दुर्गम क्षेत्रमा सञ्चारको सेवामा सहयोग पुगेको छ।

(घ) वायु गुणस्तर मापन केन्द्र

आ.व. २०७६।७७ को वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गतको वातावरण विभागको स्वीकृत कार्यक्रमबाट स्थापना तथा सञ्चालन हुने वायु गुणस्तर मापन केन्द्रको लागि राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभागको मिति २०७७।१।२९ को अनुमतिले निकुञ्जको माथिल्लो मिलिचौर भन्दा माथि रहेको चौरको १२९ वर्ग मिटर क्षेत्रफलमा वायु मापन केन्द्र स्थापना भएको छ। यसबाट यस क्षेत्रको वायुको गुणस्तर सम्बन्धि सूचना प्राप्त हुनेछ।

(ङ) हेल्प नेपाल हेल्थ पोष्ट

रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा आउने स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटक, निकुञ्ज कर्मचारी, नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्रका स्थानीय वासिन्दा, सार्वजनिक बाटोबाट हिड्ने यात्रुहरु, धार्मिक पर्यटक लगायतलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने उद्देश्यले राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण

विभागको मिति २०६०।१०।१२ को स्वीकृति र स्वास्थ्य मन्त्रालयको मिति २०६०।११।२५ को निर्णयले रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रको छायाँनाथ रारा नगरपालिका वडा नं. ९, मुर्मा माभ्रघट्ट, मुगु (साविक रारा गा.वि.स. वडा नं. ८, मुर्मा माभ्रघट्ट) मा मुर्माटप युवा क्लव (हाल मुर्माटप

सामुदायिक विकास केन्द्र) को समन्वयमा हेल्प नेपाल नेटवर्कद्वारा निर्माण भएको हेल्प नेपाल हेल्थ पोष्टबाट स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको छ । जम्मा रु. ११ लाखमा निर्माण भएको उक्त हेल्थ पोष्ट निर्माणका लागि तत्कालिन अवस्थामा निकुञ्ज कार्यालयबाट करिब दुई लाख बराबरको काठ, ढुङ्गा लगायतका निर्माण सामग्री उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याएको थियो ।

हाल उक्त हेल्थ पोष्ट मर्मत सुधारका लागि निर्माण सामग्री उपलब्ध गराई सहयोग पुऱ्याउँदै आएको छ । उक्त हेल्थ पोष्ट सञ्चालनको लागि हाल चार जना कर्मचारीहरु कार्यरत छन् । कर्मचारी र औषधि उपचारको लागि नगरपालिकाको कार्यालय, हेल्प नेपाल नेटवर्क, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेनाले सहयोग गर्दै आएको छ । हेल्प नेपाल नेटवर्कको लागि गैर आवासीय नेपाली (NRN) को अष्ट्रेलिया, अष्ट्रिया, क्यानडा, डेनमार्क, आयरल्याण्ड, इटाली, नेपाल, न्युजिल्याण्ड, कतार, रसिया, स्वीडेन, साउदी अरब, बेलायत, अमेरिका च्याप्टर्सबाट महिनाको रु. १००।- रुपैयाको नेपालको लागि कोष भन्ने अभियानबाट रकम संकलन गरी सहयोग पुऱ्याएको छ । यसको सञ्चालनको लागि एक सञ्चालक समिति निर्माण भएको छ । मुर्माटप सामुदायिक विकास केन्द्रको संयोजकत्वमा निकुञ्ज कार्यालयको प्रतिनिधि, निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेनाको प्रतिनिधि, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको प्रतिनिधि, हेल्प नेपाल हेल्थ पोष्टको प्रतिनिधि सहित ५ सदस्यीय सञ्चालक समिति रहेको छ । यसबाट वार्षिक रुपमा करिब ४६३६ जनाले स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गर्ने गरेको अभिलेखबाट देखिएको छ । यसको क्षमता बढाई यस क्षेत्रमा आउने स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटकहरुलाई गुणस्तरीय र विश्वसनीय सेवा उपलब्ध गराउन आवश्यक रहेको छ ।

(च) ताल्वा विमानस्थल

यो विमानस्थल निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रको ताल्चामा अवस्थित छ । यहाँबाट नेपालगञ्ज र सुर्खेतको लागि उडान हुने गर्दछ । यहाँबाट साधारणतया दैनिक ४ देखि ५ वटासम्म उडान हुने गर्दछ । यस विमानस्थलमा गोमा, तारा, सिता र नेपाल एयरलाईन्सले उडान गर्ने गर्दछन् । यसको साथै विभिन्न प्रयोजनको लागि हेलिकप्टर पनि अवतरण हुने गरेको छ । यस विमानस्थलले रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको भ्रमणमा आउने स्वदेशी तथा विदेशी पर्यटक तथा स्थानीय बासिन्दाको लागि सेवा प्रदान गर्दै आएको छ । मौसम प्रतिकुल हुँदा उडान नियमित हुन सक्दैन ।

(छ) हेलिप्याड

यस निकुञ्जमा २ वटा हेलिप्याड रहेको छ । एउटा हेलिप्याड निकुञ्जको रारा तालको किनार ओखरवोट क्षेत्रमा र एउटा हेलिप्याड निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेनाको गुल्म हेडक्वाटर हुटुमा रहेको छ ।

१४. विविध :

हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६ र मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२ बमोजिम स्थानीय बासिन्दाको लागि आ.व. २०७६/७७ मा निकुञ्ज कार्यालयबाट उपलब्ध गराइएको वन पैदावारको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका-६ : उपलब्ध गराइएको वन पैदावारको विवरण

क्र.सं.	विवरण	इकाई	परिमाण	कैफियत
१	काठ	घन फिट	२४१०	घरवासी प्रयोजन
२	ढुंगा	घन मिटर	५०८	र मध्यवर्ती क्षेत्रमा
३	मिट्टी	घन मिटर	२७	हुने विकास
४	बालुवा	घन मिटर	५९६	निर्माणको लागि

अनुसूची-१

रारा राष्ट्रिय निकुञ्जको चारकिल्ला सहितको सिमाना

अच्युतवहादुर राजभण्डारी
श्री ५ को सरकारको सचिव

२०२५
२०२५
२०२५

श्री ५ को सरकार
वन मन्त्रालयको
सूचना

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२६ को दफा ३ को उप-दफा (१) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी श्री ५ को सरकारले कर्णाली अञ्चल मुगु जिल्लामा पर्ने देहायका चार किल्लाभित्रको क्षेत्रलाई रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज घोषित गरेको छः-

उत्तरः- रुम काँधको सबन्दा अग्लो टुप्पो (१२२३८) बाट शुरू भई पूर्वपट्टि डाँडाको शिरेशिर हुँदै मालीका (११२६५) टुप्पोसम्म ।

पूर्वः- मालीका (११२६५) बाट दक्षिण-पूर्व दिशा हुँदै रारा गुम गोरेटो बाटोको बजेडीसम्म । त्यसपछि उक्त दिशातर्फ नै पछ्याउंदै जङ्गल भएको पहाडको नार्कैनाक दक्षिण-पूर्व दिशा हुँदै भदाली काँध, श्रीनगर गाउँको माथि (६०००) सम्म । त्यसपछि भदाली काँध जङ्गलको तल्लो किनारबाट पश्चिम हुँदै झ्यारी छुचाबु गोरेटो बाटोसम्म र जङ्गलको तल्लो छेउ हुँदै झ्यारी विथाखोलाको मुहानसम्म । त्यसपछि झ्यारी विथाखोलाको दक्षिण किनारबाट झ्यारी पिनाको पैदलवाटोसम्म । त्यसपछि दक्षिण-पूर्व हुँदै आवादि जग्गाको माथिल्लो छेउबाट धौलीगारखोला र मन्दुखोलाको बीचसम्म र दक्षिणतर्फ घुचिलाग्नासम्म । त्यसपछि घुचिलाग्नाबाट धाटो काटेपछि चौथाबाट दक्षिण-पश्चिम हुँदै चौथाखोलाका पहिलो मुहानसम्म । त्यसपछि चौथादेखि माथि दक्षिणतर्फको १३१३६' को टुप्पोसम्म । त्यसपछि पहाडको धार हुँदै १३१३६' देखि दक्षिणतर्फ करीव एक माइलसम्म ।

नेपाल राजपत्र भाग ३ (७)

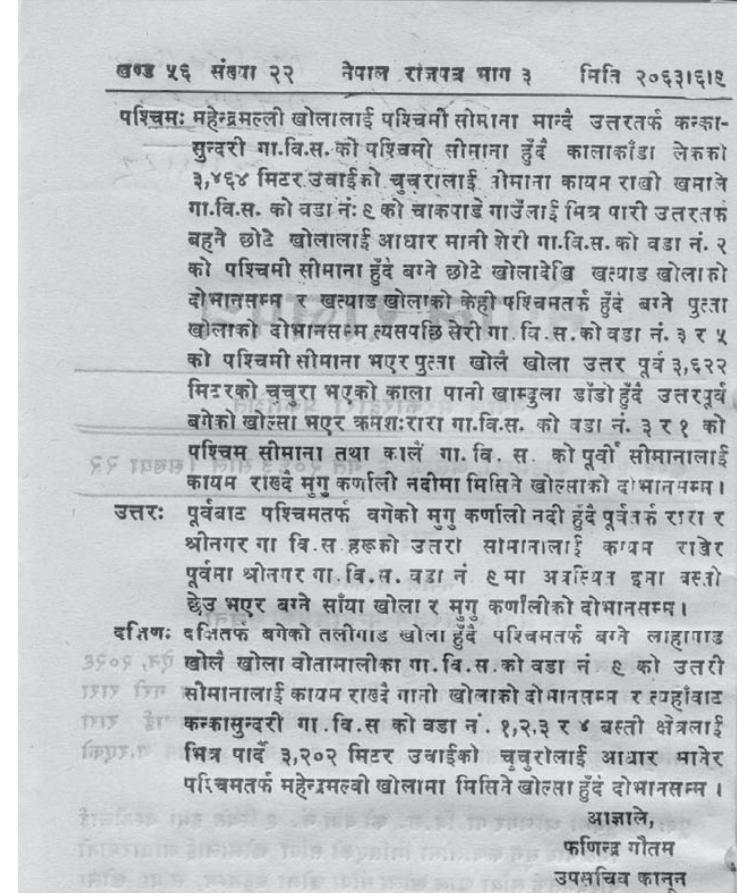
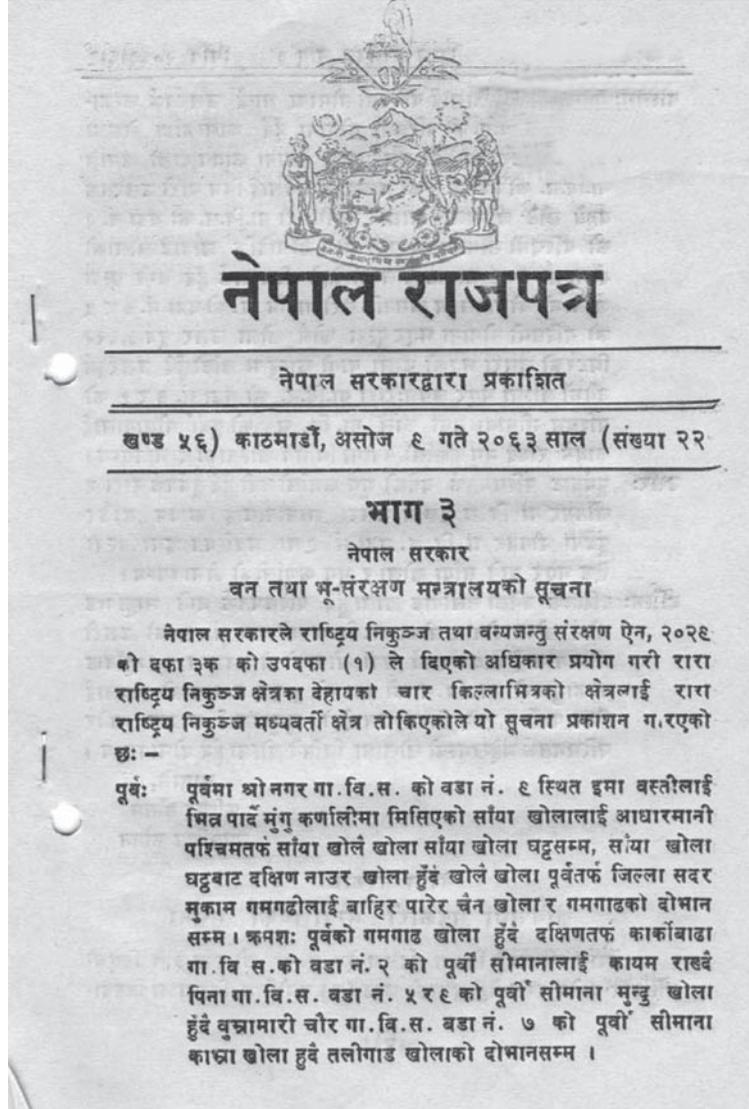
दक्षिणः- १३१३६' को करीव एक माइल दक्षिणबाट पश्चिम हुँदै जियखोलाको मुहानसम्म । त्यसपछि उत्तर-दक्षिण मुख्य पहाडको धार हुँदै लामिडाँडाको सबन्दा अग्लो १२८०१' सम्म ।

पश्चिमः- लामिडाँडाको टुप्पो (१२८०१) बाट सो डाँडाको काँधकाँध रोताखोला माथिको आवादि जग्गाको माथिल्लो छेउ हुँदै गौरू सैनसम्म । त्यसपछि रोताखोला (पोनेलीखोला) हुँदै पानीको सबन्दा ठूलो मुहानसम्म । त्यसपछि उत्तर-पश्चिम दिशा हुँदै न्याउलीखोलाको मुहानसम्म । न्याउलीखोलाको पश्चिम किनार हुँदै खतियारखोलासंगको दोभानसम्म । त्यसपछि खतियारखोला पार गरी निगालीवाट रारा मूल बाटोमा पर्ने सेरा पातेलासम्म । त्यसपछि बाटैवाटो पूर्व गई खतियारखोला (निजारखोला) र दाम्चेखोलाको दोभान माझेघट्टसम्म । त्यसपछि दाम्चे खोलेखोला गई यसको मुहान हुँदै रुम काँध (११२३८) सम्म ।

नोटः- यस रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज क्षेत्रभित्र पर्ने गाउँहरू रारा, छयात्र, नेपुर र सल्ली रुकलाई नहुटाइएसम्म वा अर्को व्यवस्था नभएसम्म निकुञ्ज क्षेत्रबाट बाहिर पारिँएको मानिनेछ ।

ग्राजाले-
अच्युतवहादुर राजभण्डारी
श्री ५ को सरकारको सचिव

मध्यवर्ती क्षेत्रको चारकिल्ला सहितको सिमाना

अनुसुची-३

पोष्टहरुको विवरण

क्र.सं.	पोष्टको नाम	निकुञ्ज	सेना	संयुक्त	रहेको स्थान	कैफियत
१	रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय			✓	हुट्ट, मुगु	निकुञ्ज र सेनाको मुख्य कार्यालय
२	लामाचौर पोष्ट			✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ३, लामाचौर, मुगु	
३	ताल्चा रेञ्जपोष्ट			✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ४, ताल्चा, मुगु	
४	सल्लेरी पोष्ट			✓	छायाँनाथ रारा न.पा ८, सल्लेरी, मुगु	
५	भुलभुले रेञ्जपोष्ट			✓	कनकासुन्दरी गा.पा. १, भुलभुले, जुम्ला	
६	गोरुसैना पोष्ट			✓	कनकासुन्दरी गा.पा. २, गोरुसैना, जुम्ला	
७	बाउपानी पोष्ट	✓			खत्याड गा.पा. १, बाउपानी, मुगु	

अनुसुची-४

रारा राष्ट्रिय निकुञ्जमा हालसम्म तैनाथ गुल्म तथा सेमुहरुको विवरण

क्र.सं.	सेमु तथा गुल्मको नाम	आएको मिति	गएको मिति
१	सेमु नफ्री	२०३५	२०४४
२	दूर्गा भञ्जन गुल्म	२०४४/९/२४	२०४८/५/२४
३	भगवती प्रसाद गुल्म	२०४८/५/२४	२०५०/१२/५
४	चन्दननाथ गुल्म	२०५०/१२/५	२०५४/३/११
५	चण्डी प्रसाद गुल्म	२०५४/२/२४	२०५५/१०/१०
६	सूर्यदल गुल्म	२०५५/१२/१०	२०६०/२/५
७	कालीदल गुल्म	२०६०/२/५	२०६५/७/२१
८	समरजित गुल्म	२०६५/७/२२	२०७०/१/१५
९	दूर्गा भञ्जन गुल्म	२०७०/१/१५	२०७४/४/१
१०	श्रीदल गुल्म	२०७४/४/१	हालसम्म

अनुसूची-५

आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक प्रगति (राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना)

१. आर्थिक बर्ष :	२०७६/७७	७. यस अवधिको खर्च रकम र प्रतिशत:	२८१.६७८	९२.८३
२. ब. उ.शी. न.:	३२९०३१०१	क. आन्तरिक	१ नेपाल सरकार:	
३. मन्त्रालय:	वन तथा वातावरण		२ स्थानीय निकाय/संस्था:	
४. कार्यक्रम /आयोजना:	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा आरक्ष आयोजना		३ जनसहभागिता	
५. कार्यालय प्रमुखको नाम:	विष्णु प्रसाद थपलिया	ख. बैदेशिक	१ ऋण	
६. यस अवधिको बजेट रु	३०३.४५		२ अनुदान	
क.	आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :	८. चालु आ.व.को हालसम्मको खर्च रकम र प्रतिशत:		९२.८३
	(२) संस्था:	९. कुल लागत मध्ये हालसम्म शुरु देखि यस अवधि सम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिशत:		
	(३) जनसहभागिता:	१०. आयोजनाको शुरुदेखि यस अवधिसम्मको भौतिक प्रगती प्रतिशत :		९४.८१
ख.	बैदेशिक (१) ऋण	११. आयोजनाको कुल अवधि मध्ये बितेको समय प्रतिशतमा :		
	(२) अनुदान :			

(रकम रु. लाखमा)

क्र.सं.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक प्रगति २०७६।७७						भौतिक प्रगति	वित्तीय खर्च	वित्तीय प्रगति प्रतिशत	कै.
				वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति						
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट				
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु													
१	पोष्ट भवन निर्माण (भवन निर्माण)	३१११२	संख्या	१	८.६६०४०५	२६.२८	१	८.६६०४०५३४	२६.२७	१००.	२६.२७	९९.९६९९४८२५	
२	पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि अतिथी गृह निर्माण (भवन निर्माण)	३१११२	वटा	१	७.५९२६८४	२३.०४	१	७.५९२६८४९३	२२.५२	१००.	२२.५२	९७.७३८७५२८	
३	डेस्कटप कम्प्युटर खरिद (कार्यालय संचालनसंग सम्बन्धी)	३११२२	सेट	१	०.१८१२४९	०.५५	१	०.१८१२४८९७	०.५५	१००.	०.५५	१००	
४	प्रिन्टर खरिद (कार्यालय संचालनसंग सम्बन्धी यन्त्र, उपकरण तथा मेशीन औजार)	३११२२	वटा	१	०.०९८८६३	०.३	१	०.०९८८६३०७	०.३	१००.	०.३	१००	

५	मोटरबोट खरिद (उद्धार प्रयोजन) (सुरक्षासंग सम्बन्धी यन्त्र, उपकरण तथा मेशीन औजार)	३११२२	वटा	१	०.००९८८६	०.०३	१	०.००९८८६३१	०.०३	१००.	०.०३	१००	
६	जि.पि.एस. खरिद (नापतौल सम्बन्धी उपकरण तथा मेशीन औजार)	३११२२	वटा	२	०.०९८८६३	०.३	२	०.०९८८६३०७	०.३	१००.	०.३	१००	
७	डहेलो नियन्त्रणका लागि अग्नीरेखा निर्माण (कच्ची सडक)	३११५१	कि. मि.	३	०.९८८६३१	३	३	०.९८८६३०७५	३.	१००.	३.	१००	
८	गोरेटो बाटो निर्माण (घाडेटो / गोरेटो/ ट्रेल/फुटपाथ)	३११५१	कि. मि.	६	०.९८८६३१	३	६	०.९८८६३०७५	२.९७	१००.	२.९७	९९.०६३३३३३३	
९	पर्यटक पदमार्ग निर्माण (घाडेटो / गोरेटो/ ट्रेल/फुटपाथ)	३११५१	कि. मि.	२	३.२९५४३६	१०	२	३.२९५४३५८२	१०.	१००.	१०.	१००	
१०	काठेपुल निर्माण (सडक पुल)	३११५१	वटा	३	१.९७७२६१	६	३	१.९७७२६१४९	६.	१००.	६.	१००	
११	खानेपानी निर्माण (पाईप जडान) (खानेपानी तथा सरसफाई संरचना निर्माण)	३११५६	वटा	३	०.९८८६३१	३	३	०.९८८६३०७५	३.	१००.	३.	१००	
१२	वन्यजन्तुका लागी पानी पोखरी निर्माण (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	२	१.३१८१७४	४	२	१.३१८१७४३३	४	१००.	४.	१००	
१३	डहेलो नियन्त्रणका लागी पानी पोखरी निर्माण (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	३	०.९८८६३१	३	३	०.९८८६३०७५	३	१००.	३.	१००	
१४	फोहोर मैला ब्यबस्थापनका लागि खाडल निर्माण (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	१५	०.९८८६३१	३	१५	०.९८८६३०७५	३	१००.	३.	१००	
१५	पोष्टमा सोलार जडान (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	७	३.४६०२०८	१०.५	७	३.४६०२०७६१	१०.५	१००.	१०.५	१००	
१६	कान्जिहाउस निर्माण (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	१	०.४९४३१५	१.५	१	०.४९४३१५३७	१.५	१००.	१.५	१००	
१७	पर्यटकिय विश्रामस्थल निर्माण (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	४	६.५९०८७२	२०	४	६.५९०८७१६४	१९.७५	१००.	१९.७५	९८.७५	
१८	काठको भ्यू टावर निर्माण (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	३	६.९२०४१५	२१	३	६.९२०४१५२२	२१	१००.	२१.	१००	

२०	पर्यटक विश्रामस्थल सहितको भ्यू टावर निर्माण तथा	३११५७	वटा	१	२६.२४४८५	७९.६४	१	२६.२४४८५०९	७४.९८	१००.	७४.९८	९४.१४८६६९०१	
२१	होमस्टे प्रवर्द्धन (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७		१	३.२९५४३६	१०	०	०	०	०.	०.	०	
२२	पर्यटक सूचना केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन (वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	१	७.७३९०९२	२३.४६	१	७.७३९०९२४४	२३.४६	१००.	२३.४६	१००	
२३	साईनबोर्ड /सूचना बोर्ड निर्माण (अन्य सार्वजनिक निर्माण)	३११५९	वटा	२०	२.३०६८०५	७	२०	२.३०६८०५०७	७	१००.	७.	१००	
२४	नदि पहिरो नियन्त्रण कार्य (अन्य सार्वजनिक निर्माण)	३११५९	क्षेत्र	२	१.९७७२६१	६	२	१.९७७२६१४९	५.९४९३	१००.	५.९५	९९.१५५	
२५	वनपथ मर्मत सुधार (कच्ची सडक सुधार)	३११५९	कि. मि.	१०	०.८२३८५९	२.५	१०	०.८२३८५९६	२.५	१००.	२.५	१००	
२६	काठेपुल मर्मत (सडक पुल सुधार)	३११५९	वटा	५	०.८२३८५९	२.५	५	०.८२३८५९६	२.५	१००.	२.५	१००	
२७	खानेपानी मर्मत (पाईप जडान) (खानेपानी तथा सरसफाई संरचना सुधार)	३११५९	वटा	२	०.३२९५४४	१	२	०.३२९५४३५८	१	१००.	१.	१००	
२८	वन्यजन्तुका खानेपानी पोखरी मर्मत (खानेपानी तथा सरसफाई संरचना सुधार)	३११५९	वटा	५	१.६४७७९८	५	५	१.६४७७७९९	५	१००.	५.	१००	
२९	भ्यू-टावर (मचान) मर्मत (वन तथा वातावरण संरक्षण सुधार)	३११५९	वटा	३	०.४९४३१५	१.५	३	०.४९४३१५३७	१.५	१००.	१.५	१००	
३०	क्याम्पसाइट मर्मत (वन तथा वातावरण संरक्षण सुधार)	३११५९	वटा	२	०.३२९५४४	१	२	०.३२९५४३५८	१	१००.	१.	१००	
३१	कान्जीहाउस मर्मत (वन तथा वातावरण संरक्षण सुधार)	३११५९	वटा	१	०.१६४७७२	०.५	१	०.१६४७७७९	०.५	१००.	०.५	१००	
३२	कार्यालय भवन मर्मत सुधार (अन्य सार्वजनिक सुधार)	३११५९	वटा	१	०.६५९०८७	२	१	०.६५९०८७६	२	१००.	२.	१००	
३३	पोष्ट भवन मर्मत (अन्य सार्वजनिक सुधार)	३११५९	वटा	४	१.३१८१७४	४	४	१.३१८१७४३३	४	१००.	४.	१००	
३४	मठ/मन्दिर/गुम्बा मर्मत (अन्य सार्वजनिक सुधार)	३११५९	वटा	३	०.४९४३१५	१.५	३	०.४९४३१५३७	१.५	१००.	१.५	१००	

३५	शौचालय मर्मत (अन्य सार्वजनिक सुधार)	३११७१	वटा	३	०.१४८२९५	०.४५	३	०.१४८२९४६१	०.४५	१००.	०.४५	१००	
३६	कार्यालयको लागि फर्निचर खरिद (कार्यालयको लागि फर्निचर फिक्चर्स)	३११२३	पटक	१	०.४२८४०७	१.३	१	०.४२८४०६६६	१.३	१००.	१.३	१००	
	क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				९४.८५९१२	२८७.८५		९१.५६	२७२.३३	९६.५३	२७२.३३	८९.७४४६६९६३	
	ख) चालुगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:												
१	मुद्दा अनुसन्धान तालिम (पुनर्ताजगी /अभिमुखिकरण जस्ता तालिम)	२२५११	पटक	३०	०.४९४३१५	१.५	३०	०.४९४३१५३७	१.५	१००.	१.५	१००	
२	चोरी शिकार नियन्त्रण तालिम / गोष्ठी (गोष्ठी तथा कार्यशाला)	२२५१२	पटक	१	०.३२९५४४	१	०	०	०	०.	०.	०	
३	वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन पुस्तिका प्रकाशन (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	२२५२२	संख्या	२००	०.३२९५४४	१	२००	०.३२९५४३५८	०.९९८२	१००.	१.	९९.८२	
४	संरक्षण सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन तथा बितरण (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	२२५२२	पटक	१	०.३२९५४४	१	१	०.३२९५४३५८	१	१००.	१.	१००	
५	संरक्षण सम्बन्धी स्कूल शिक्षा कार्यक्रम (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	२२५२२	पटक	३	०.२३०६८१	०.७	०	०	०	०.	०.	०	
६	इको क्लव संचालन सहयोग (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	२२५२२	वटा	४	०.१३१८१७	०.४	०	०	०	०.	०.	०	
७	खर्क व्यवस्थापन (वातावरण संरक्षण /सरसफाई कार्यक्रम)	२२५२२	हेक्टर	८	०.६५९०८७	२	८	०.६५९०८७१६	२	१००.	२.	१००	
८	प्लास्टिक सामग्री नियन्त्रण/ रोकथाम/ व्यवस्थापन (वातावरण संरक्षण/सरसफाई कार्यक्रम)	२२५२२	पटक	१	०.३२९५४४	१	०	०	०	०.	०.	०	
९	चोरी शिकार नियन्त्रण स्विप अपरेसन (वातावरण संरक्षण /सरसफाई कार्यक्रम)	२२५२२	पटक	२	०.३२९५४४	१	२	०.३२९५४३५८	१	१००.	०.५	५०	

१०	संरक्षित क्षेत्रका सरोकारवालाहरुसंग अन्तरक्रिया	२२५२२	पटक	२	०.३२९५४४	१	१	०.१६४७७७९	०.५	५०.	०.५	५०	
११	गाउँ बस्ति नजिक डढेलो जोखिमयुक्त वन क्षेत्रको ब्यबस्थापन	२२५२२	पटक	३	०.२९६५८९	०.९	०	०	०	०.	०.	०	
१२	वन डढेलो व्यवस्थापन सम्बन्धि प्रचार प्रसार (पम्प्लेट, डिस्प्ले)	२२५२२	पटक	१	०.१६४७७७२	०.५	१	०.१६४७७७९	१	१००.	०.५	१००	
१३	वन डढेलो व्यवस्थापनका लागि सुराकी / स्वयं सेवक परिचालन	२२५२२	जना	१०	०.१६४७७७२	०.५	१०	०.१६४७७७९	०.५	१००.	०.५	१००	
१४	पर्यटकिय क्षेत्रको फोहोर मैला व्यवस्थापन (सरसफाई)(वातावरण संरक्षण /सरसफाई कार्यक्रम)	२२५२२	पटक	८	०.५२७२७	१.६	८	०.५२७२६९७३	२	१००.	१.६	१००	
१५	मुद्दा अनुसन्धान तथा तहकिकात(अन्य)	२२५२२	पटक	२	०.१६४७७७२	०.५	१	०.०८२३६५९	०.२५	५०.	०.२५	५०	
१६	वन्यजन्तु सप्ताह (१- ७ वैशाख)	२२५२९	पटक	१	०.०५४२९९	१	०	०	०	०.	०.	०	
ख	ख) चालुगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				४.८६५६३६	१५.६		३.२४६००४२८	९.३४८२	६६.७९	९.३५	३.०८०६३९३१५	
ग	पूँजिगततर्फ र चालुतर्फ (क) + (ख)				१००.	३०३.४५		९४.८०९६८८६	२८१.६७८	९४.८९	२८१.६८	९२.८२५३०८९५	
	घ) प्रशासनिक खर्च					२८६.१९			२७०.६७				
	कुल जम्मा (ग+घ) :					५८९.६४			५५२.३४८			९३.६७५५३०८३	

पूँजितर्फ भौतिक प्रगति ९१.५६ प्रतिशत
वित्तिय प्रगति ८९.८ प्रतिशत
चालुतर्फ भौतिक प्रगति ३.४१ प्रतिशत
वित्तिय प्रगति ३.१६ प्रतिशत
पूँजि र चालु तर्फ भौतिक प्रगति ९४.८ प्रतिशत
वित्तिय प्रगति ९२.८२ प्रतिशत

तयार गर्ने
यज्ञराज रोकाया
दस्तखत :

प्रमाणीत गर्ने
विष्णु प्रसाद थपलिया
दस्तखत :

अनुसूची-६

आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक प्रगति (सिमसार व्यवस्थापन आयोजना)

१. आर्थिक वर्ष : २०७६/७७

२. ब. उ.शी. न.: ३२९०३१०२

३. मन्त्रालय: वन तथा वातावरण

४. कार्यक्रम/अयोजना: सिमसार व्यवस्थापन

५. कार्यालय प्रमुखको नाम: विष्णु प्रसाद थपलिया

६. यस अवधिको बजेट रु ५

क. आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :

(२) संस्था:

(३) जनसहभागिता:

ख. बैदेशिक (१) ऋण

(२) अनुदान :

७ यस अवधिको खर्च रकम र प्रतिशत:

१००

क. आन्तरिक १ नेपाल सरकार:
स्थानीय

२ निकाय/संस्था:

३ जनसहभागिता

ख. बैदेशिक १ ऋण

२ अनुदान

८ चालु आ.व.को हालसम्मको खर्च रकम र प्रतिशत:

५.०० र १००.००

९ कुल लागत मध्य हालसम्म शुरुदेखि यस अबधि सम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिशत:

१० आयोजनाको शुरुदेखि यस अबधिसम्मको भौतिक प्रगती प्रतिशत :

१००

११ आयोजनाको कुल अवधि मध्य बितेको समय प्रतिशतमा :

क्र.सं.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक प्रगति २०७६.७७						भौतिक प्रगति	वित्तिय खर्च	वित्तिय प्रगति प्रतिशत
				वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति					
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट			
अ) पूँजीगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु												
१	रामसार/ सिमसार क्षेत्र व्यवस्थापन/ पुनर्स्थापना(Restoration)(वन तथा वातावरण संरक्षण निर्माण)	३११५७	वटा	३	६०	३	३	६०	३	१००	१००	
	क) पूँजीगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				६०	३	३	६०	३	१००	६०	

	(ख) चालुगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:											
१	रारामसार / सिमसार संरक्षण सम्बन्धी प्रचार प्रसार (प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र विवरण)	२२५२२	पटक	१०	२०	१	१०	२०	१	१००		१००
२	रामसार / सिमसार संरक्षण सम्बन्धी संचार माध्यमबाट प्रचार प्रसार(प्रचार प्रसार तथा सामाग्री उत्पादन तथा प्रकाशन र वितरण)	२२५२२	पटक	१०	२०	१	१०	२०	१	१००		१००
ख	(ख) चालुगत खर्च कार्यक्रमको जम्मा:				४०	२		४०	२	१००		४०
ग	पुजितर्फ र चालुतर्फ (क) + (ख)				१००.	५		१००	५	१००		१००

पुँजितर्फ भौतिक प्रगति ६० प्रतिशत
वितिय प्रगति ६० प्रतिशत
चालुतर्फ भौतिक प्रगति ४० प्रतिशत
वितिय प्रगति ४० प्रतिशत
पुँजि र चालु तर्फ भौतिक प्रगति १०० प्रतिशत
वितिय प्रगति १०० प्रतिशत

तयार गर्ने
यज्ञराज रोकाया
दस्तखत :

प्रमाणीत गर्ने
विष्णु प्रसाद थपलिया
दस्तखत :

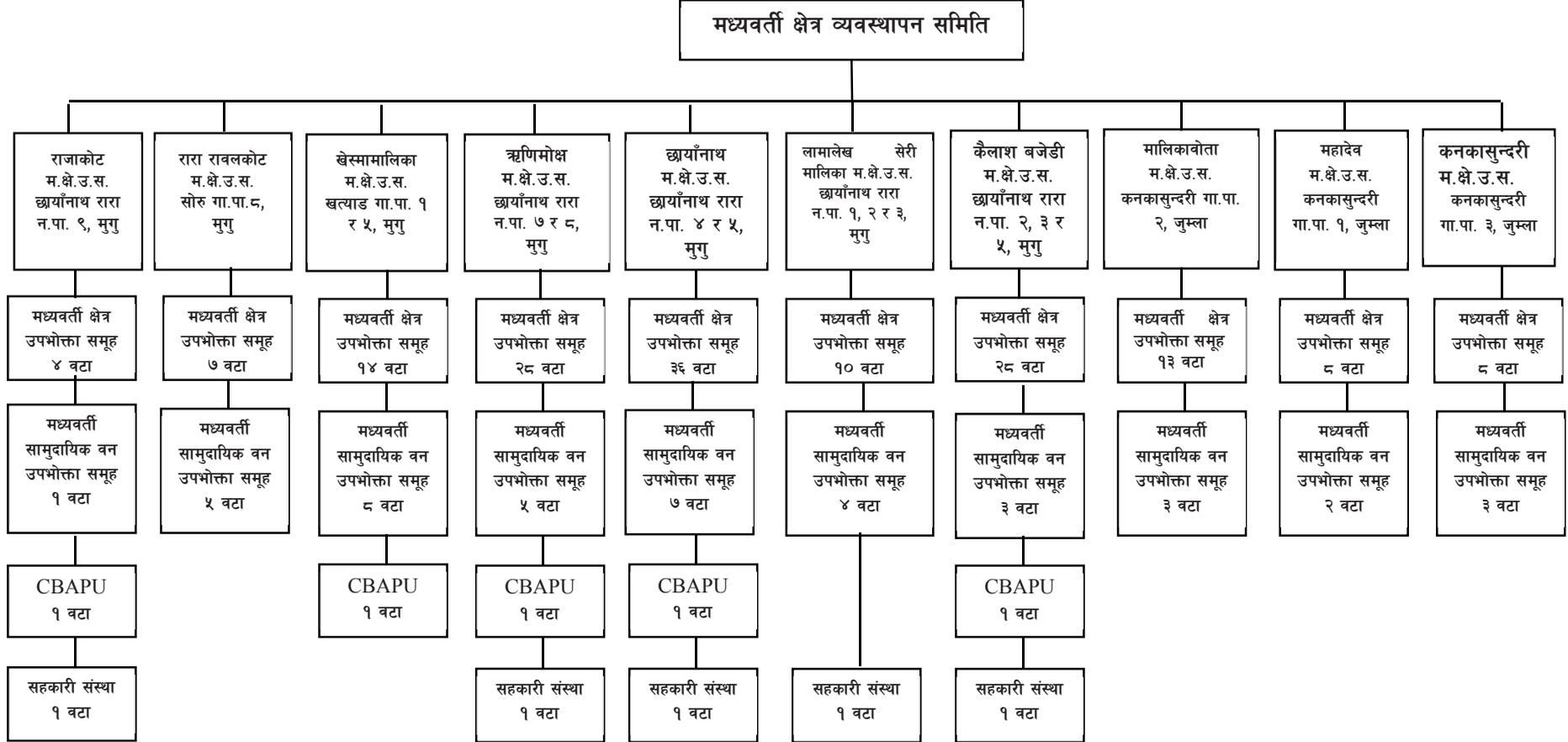
अनुसूची-७

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको विवरण

क्र.सं.	मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको नाम	ठेगाना	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	घरधुरी	जम्मा जनसंख्या	अध्यक्षको नाम र सम्पर्क नम्बर	कैफियत
१	राजाकोट म.क्षे.उ.स.	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	१६.४१	६६	३३७	श्री विर्खु बहादुर रोकाया ९८५८३२०१८२	२०६८ को राष्ट्रिय जनगणना अनुसार
२	रारा रावलकोट म.क्षे.उ.स.	सोरु गा.पा.८, मुगु	४८.३५	१७६	१०६२	श्री खड्क रावल ९८६८३१०१५८	
३	खेस्मामालिका म.क्षे.उ.स.	खत्याड गा.पा. १ र ५, मुगु	११.१५	१६८	१०३६	श्री चन्दु बुढा ९८४८३१६८५०	
४	ऋणिमोक्ष म.क्षे.उ.स.	छायाँनाथ रारा न.पा. ७ र ८, मुगु	१६.६८	४९८	२७९७	श्री वलराम सहानी ९८४८९०५४६३	
५	छायाँनाथ म.क्षे.उ.स.	छायाँनाथ रारा न.पा. ४ र ५, मुगु	११.३१	७९	४१५	श्री विष्णु बहादुर कार्की ९८४१८५४७८९	
६	लामालेख सेरी मालिका म.क्षे.उ.स.	छायाँनाथ रारा न.पा. १, २ र ३, मुगु	२५.७४	५४९	२५६३	श्री सुरेन्द्र मल्ल ९८५८३२२२१६	
७	कैलाश बजेडी म.क्षे.उ.स.	छायाँनाथ रारा न.पा. २, ३ र ५, मुगु	१७.६१	४९२	२४०७	श्री श्रीचन्द्र रावल ९८४७९५९८८४	
८	मालिकावोता म.क्षे.उ.स.	कनकासुन्दरी गा.पा. २, जुम्ला	२२.०७	२३८	१५१९	श्री आकाशे रावत ९७४८९०४५५३	
९	महादेव म.क्षे.उ.स.	कनकासुन्दरी गा.पा. १, जुम्ला	१२.६६	६६	३७८	श्री लालचन्द्र भण्डारी ९८६८९५३३५४	
१०	कनकासुन्दरी म.क्षे.उ.स.	कनकासुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	१६.०९	२१६	१३६२	श्री प्रेम बहादुर बुढा ९८४०१६९२३४	
जम्मा			१९८	२५४८	१३८७६		

अनुसूची-८

मध्यवर्ती क्षेत्रमा गठन भएका समूह, समिति, सामुदायिक वन, समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाई र सहकारी संस्थाको विवरण

नोट : मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति-१ वटा

म.क्षे.उ.स. = मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समिति-१० वटा

मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समूह-१५६ वटा

मध्यवर्ती सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह-४१ वटा

CBAPU = Community Based Anti-Poaching Unit (समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण इकाई) -५ वटा

सहकारी संस्था-५ वटा

अनुसुची-९

मध्यवर्ती सामुदायिक वनको विस्तृत विवरण

उपभोक्ता समिति	क्र.सं.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या		स्वीकृत कटान काठको परिमाण (क्यू.फिट)	समूह दर्ता मिति	कार्ययोजना नविकरण मिति	वन हस्तान्तरण मिति	कैफियत
						पुरुष	महिला					
१. छत्रायानाथ	१	वयनधारा	छत्रायानाथ रारा न.पा ५, मुगु	११.४१	१९८	५४९	५१८	११७.८	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	२	धनाले पातल	छत्रायानाथ रारा न.पा ४, मुगु	१८.५४	८६	२६१	२८४	१४८.०४	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	३	क्युरी पातगडी	छत्रायानाथ रारा न.पा ४, मुगु	६९.४	३२५	८७४	८५६	११५.८१	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	४	कोट	छत्रायानाथ रारा न.पा ४, मुगु	११.००	५६	१६१	१६०	८१.९१	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	५	केशनाथ	छत्रायानाथ रारा न.पा ५, मुगु	७८.००	२१०	५४८	५०६	२६२.८४	२०७१९१४	२०७७३३३०	२०७१९१४	नविकरण
	६	फाँका	छत्रायानाथ रारा न.पा ५, मुगु	९.००	२९	१०८	१४८	७२.८५	२०७१९१४	२०७७३३३०	२०७१९१४	नविकरण
	७	डउठेरी	छत्रायानाथ रारा न.पा ४, मुगु	१०.३७	४६	१५४	१३२	६८.६७	२०७१९१४	२०७७३३३०	२०७१९१४	नविकरण
२. खेस्मा मालिका	८	बुढा पहिरा धनेरी	खत्याड गा.पा.१, मुगु	२१५.३२	५५	१५८	१२७	६१४.१७	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	९	कोट पुनेरी पाखो	खत्याड गा.पा.१, मुगु	१६.८४	४४	११२	९७	२०४.०५	२०७१३३६	२०७७३३३०	२०७१३३६	नविकरण
	१०	थलहल्ना	खत्याड गा.पा.१, मुगु	१३.५१	७३	२०७	१९३	२५४.८५	२०७०३३६	२०७७३३३०	२०७०३३६	नविकरण
	११	रातामाटा बानिया सल्लेरी	खत्याड गा.पा. १, मुगु	४.५	६७	१९४	१८२	१.८	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता

उपभोक्ता समिति	क्र.सं.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या		स्वीकृत कटान काठको परिमाण (क्यू.फिट)	समूह दर्ता मिति	कार्ययोजना नविकरण मिति	वन हस्तान्तरण मिति	कैफियत
						पुरुष	महिला					
	१२	कालापातल	खत्याड गा.पा. १, मुगु	१५२।०५	१३५	४६५	४०२	३३६.३३	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	१३	हरियाली कर्मासेमेला	खत्याड गा.पा. १, मुगु	५०।१६	२३	५५	३०	३१८.९६	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	१४	सुर्का हलिमहादेव	खत्याड गा.पा. १, मुगु	५९।१६	२१	५१	५८	१९७.१३	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	१५	श्री मष्टा	खत्याड गा.पा ५, मुगु	७४.९४	३९	११०	११८	१५२३	२०७४।३।८		२०७४।३।८	
३. ऋणीमोक्ष	१६	क्युरी मष्टा	छायाँनाथ रारा न.पा ७, मुगु	१२.४८	३१	९४	९१	९०.१०	२०७२।८।१४	२०७७३३३०	२०७२।८।१४	नविकरण
	१७	फच्चे राता	छायाँनाथ रारा न.पा ६, मुगु	९०.७३	६६	१९२	१९३	२७२.१३	२०७२	२०७७३३३०	२०७२	नविकरण
	१८	डाब रानिखाडा	छायाँनाथ रारा न.पा ४, मुगु	१९५.७२	१४८	४६७	४४३	६७८.४१	२०७२।८।१४	२०७७३३३०	२०७२।८।१४	नविकरण
	१९	भदाली	छायाँनाथ रारा न.पा ७, मुगु	१००.०२	१२८	३२७	३१७	२६३	२०७४।१।७		२०७४।१।७	
	२०	भ्यारी	छायाँनाथ रारा न.पा ८, मुगु	७९.२१	११२	२४८	२६४	१७९१	२०७३।१।१।८		२०७३।१।१।८	
४. कनकासुन्दरी	२१	ओखरपाटा	कनकासुन्दरी गा.पा ३, जुम्ला	२००	१११	३९६	३४५	६७९.४४	२०७१।९।४	२०७७३३३०	२०७१।९।४	नविकरण
	२२	महादेउ	कनकासुन्दरी गा.पा ३, जुम्ला	४९५.००	७८	२०६	१८९	७१८.३४	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता

उपभोक्ता समिति	क्र.सं.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या		स्वीकृत कटान काठको परिमाण (क्यू.फिट)	समूह दर्ता मिति	कार्ययोजना नविकरण मिति	वन हस्तान्तरण मिति	कैफियत
						पुरुष	महिला					
	२३	लुम	कनकासुन्दरी गा.पा ३, जुम्ला	१०२.८२	२७	९९	८१	४३२	२०७१२१२		२०७१२१२	नविकरण प्रक्रियामा रहेको
५. महादेव	२४	राताकुना	कनकासुन्दरी गा.पा १, जुम्ला	२९५.८८	१२४	३७७	३५२	३१४.१७	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	२५	थलाखामघारे	कनकासुन्दरी गा.पा १, जुम्ला	१७९.७८	६१	१३७	१४३	२६८.०१	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
६. मालिका बोता	२६	जिउगाड	कनकासुन्दरी गा.पा २, जुम्ला	१९६.००	१५८	५२७	५०२	५०४.४६	२०७१११४	२०७७३३३०	२०७१११४	नविकरण
	२७	भाडापातल झपी	कनकासुन्दरी गा.पा २, जुम्ला	३८.२६	३१७	८७१	८२३	३३५.८९	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	२८	सल्लीपाटा	कनकासुन्दरी गा.पा २, जुम्ला	३६२.०८	२५७	७९७	७३१	७३१.१४	२०७१११४	२०७७३३३०	२०७१११४	नविकरण
७. लामालेख सेरी मालिका	२९	रावतधारा खेल्नेसल्ला	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	२१५.३२	४३	१४१	१३८	६३८.४१	२०७७३३३०		२०७७३३३०	नयाँ दर्ता
	३०	लामालेख सेरी मालिका	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	२०.६८	२१४	६२९	५५३	२९७.४	२०७१११४	२०७७३३३०	२०७१११४	नविकरण
	३१	गैरा ओखल ढुंगा	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	१८७.१५	३६	९७	१०१	२६३	२०७१११४		२०७१११४	नविकरण प्रक्रियामा रहेको
८. राजाकोट	३२	स्याउलीमेला	छायाँनाथ रारा न.पा ९, मुगु	३४६	७७	२१४	२०९	५५९.०७	२०७१	२०७७३३३०	२०७१	नविकरण

उपभोक्ता समिति	क्र.सं.	म.सा.व. को नाम	ठेगाना	वनको क्षेत्रफल (हेक्टर)	घरधुरी संख्या	जनसंख्या		स्वीकृत कटान काठको परिमाण (क्यू.फिट)	समूह दर्ता मिति	कार्ययोजना नविकरण मिति	वन हस्तान्तरण मिति	कैफियत
						पुरुष	महिला					
९. कैलाश बजेडी	३३	थापलचौर डिमुरखाँडा पृथ्वीमेला	छायाँनाथ रारा न.पा २,३, मुगु	६३.६६	११०	२८२	२९३	२१५	२०७६।८।१२		२०७६।८।१२	
	३४	पिप्लेडी	छायाँनाथ रारा न.पा २, मुगु	१२५.६७	१४३	४०६	३७२	८७०	२०७१।९।४		२०७१।९।४	नविकरण प्रक्रियामा रहेको
	३५	पिपल चौर	छायाँनाथ रारा न.पा ५, मुगु	१८३.४८	१२०	३५०	३५०	११००	२०७१।९।४		२०७१।९।४	नविकरण प्रक्रियामा रहेको
	३६	रातामाटा चोतिखाडा	छायाँनाथ रारा न.पा ३, मुगु	४०.२७	१४३	४०६	३७२	६१०	२०७१।९।४		२०७१।९।४	नविकरण प्रक्रियामा रहेको
१०. रारा रावलकोट	३७	लुम्ला	सोरु गा.पा.८, मुगु	१२४.७२	३३	९४	८७	२१९२	२०७१।९।४		२०७१।९।४	नविकरण प्रक्रियामा रहेको
	३८	आर्से बासुधारा	सोरु गा.पा.८, मुगु	२४६.३२	१०२	३१२	२८४	८२५७	२०७५।१२।१७		२०७५।१२।१७	
	३९	सिउतीकुच्चा	सोरु गा.पा.८, मुगु	१५६.७६	४३	९९	९९	३३०७	२०७५।१२।१७		२०७५।१२।१७	
	४०	गोठेपाटा	सोरु गा.पा.८, मुगु	१४८.९९	४२	९८	९९	२९०७	२०७५।१२।१५		२०७५।१२।१५	
	४१	लुम्लाकोट	सोरु गा.पा.८, मुगु	१७७.१३	३१	७८	८२	२१९२	२०७५।१२।१७			

नोट: कार्ययोजनाको अवधि ५ वर्षको रहेको छ।

अनुसूची-१०

आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक प्रगति (मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम)

१. आर्थिक वर्ष : २०७६/७७	७. यस अवधिको खर्च रकम र प्रतिशत:	४१.३१	८२.११०९१
२. ब. उ.शी. न.: ३२९०३०११	क. आन्तरिक	१ नेपाल सरकार:	
३. मन्त्रालय: वन तथा वातावरण		२ स्थानीय	
४. कार्यक्रम /आयोजना: राष्ट्रिय निकुन्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग / मध्यवर्ती क्षेत्र कार्यक्रम		निकाय/संस्था:	
५. कार्यालय प्रमुखको नाम:विष्णु प्रसाद थपलिया	ख. बैदेशिक	३ जन सहभागिता	
६. यस अवधिको बजेट रु ५०.३१		१ ऋण	
क. आन्तरिक (१) नेपाल सरकार :		२ अनुदान	
(२) संस्था:	८. चालु आ.व.को हालसम्मको खर्च रकम र प्रतिशत:		८२.११०९१
(३) जनसहभागिता:	९. कुल लागत मध्य हालसम्म शुरु देखि यस अबधि सम्मको कुल खर्च रकम र प्रतिशत:		७८.०६४५७०५६
ख. बैदेशिक (१) ऋण	१०. आयोजनाको शुरुदेखि यस अवधिसम्मको भौतिक प्रगती प्रतिशत :		
(२) अनुदान :	११. आयोजनाको कुल अवधि मध्य बितेको समय प्रतिशतमा :		

क्र.सं.	क्रियाकलापको विवरण	खर्च शीर्षक	इकाई	वार्षिक प्रगति २०७६/७७									कैफियत
				वार्षिक लक्ष्य			वार्षिक प्रगति			भौतिक प्रगति	वित्तिय खर्च	वित्तिय प्रगति प्रतिशत	
				परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट				
मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन कार्यक्रम													
अ) चालुगत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरु													
१	डढेलो नियन्त्रणका लागी अग्नी रेखा निर्माण		कि. मि.	३	१.१९	०.६	३	१.१९	०.६	१००	०.६	१००	

२	बृक्षारोपण		हेक्टर	१	०.७९५०७०५६३	०.४	१	०.७९५०७०५६३	०.४	१००	०.४	१००	
३	सामुदायिक वन व्यवस्थापन		जना	२०	१.९९	१	०	०	०	०	०	०	
४	पहिरो नियन्त्रण (भू-क्षय रोकथाम)		क्षेत्र	१	१.९९	१	१	१.९९	१	१००	१	१००	
५	कान्जिहाउस निर्माण		वटा	१	१.४९	०.७५	१	१.४९	०.७५	१००	०.७५	१००	
६	सोलार वितरण		वटा	३०	१७.८९	९	३०	१७.८९	९	१००	९	१००	
७	सामुदायिक वन व्यवस्थापन तालिम		जना	२०	०.९९	०.५	०	०	०	०	०	०	
८	समितिको भवन मर्मत	२६४११	वटा	१	१.४७	०.७४	१	१.४७	०.७४	१००	०.७४	१००	
१०	काठेपुल निर्माण	२६४११	वटा	५	९.९४	५	५	९.९४	५	१००	५	१००	
११	मचान तथा विश्रामस्थल निर्माण	२६४११	वटा	१	१.१९	०.६	१	१.१९	०.६	१००	०.६	१००	
१२	मन्दिर /माने/ गुम्वा/ छोर्तेन निर्माण तथा मर्मत	२६४११	वटा	३	१.७९	०.९	३	१.७९	०.९	१००	०.९	१००	
१३	मध्यवर्ती सामुदायिक वनको विधान कार्ययोजना निर्माण	२६४११	वटा	२०	११.९३	६	१३	७.७५४५	३.९	६५	३.९	६५	
१४	नेचर गाईड तालिम	२६४११	पटक	२	७.९५	४	१	३.९७५	४	५०	४	१००	
१५	होमस्टे संचालन तालिम /सहयोग	२६४११	वटा	५	१९.८८	१०	५	१९.८८	१०	१००	१०	१००	
१६	संरक्षण सम्बन्धी विद्यालय कार्यक्रम	२६४११	वटा	३	१.१९	०.६	०	०	०	०	०	०	
१७	वन डडेलो सचेतना तालिम	२६४११	पटक	३	१.५९	०.८	०	०	०	०	०	०	
१८	अध्ययन अवलोकन भ्रमण (स्वदेशी)	२६४११	पटक	१	७.९५	४	०	०	०	०	०	०	

१९	प्रशासनिक खर्च(सरकारी निकाय समिति एवं बोर्डहरुलाई निःशर्त चालु अनुदान (प्रशासनिक खर्च))	२६४११			द.७१	४.४२	२	द.७१	४.४२	१००	४.४२	१००	
	चालु तर्फ (क)		पटक	२	१००	५०.३१		७८.०६४५७०५६	४१.३१	७८.०६४५७	४१.३१	८२.११०९१२३४	

चालुतर्फ भौतिक प्रगति ७८.०६
प्रतिशत वित्तिय प्रगति ८२.१ प्रतिशत

तयार गर्ने
यज्ञराज रोकाया
दस्तखत :

प्रमाणीत गर्ने
विष्णु प्रसाद थपलिया
दस्तखत :

अनुसूची-११

वन्यजन्तुले गरेको क्षति र राहत वितरणको विवरण

क्र.सं.	क्षतिको विवरण		क्षतिको परिमाण			राहत रकम (रु.)			कैफियत						
१	सामान्य घाइते		१ जना			८,३५०।०			डिभिजन वन कार्यालय, जुम्ला						
२	सख्त घाइते		४ जना			३,१०,०५५।०			डिभिजन वन कार्यालय, जुम्ला						
३	मानिस मृत्यु		०			०									
४	पशुधनको क्षति		०			०									
५	भण्डारण गरेको अन्नको क्षति		०			०									
६	घरगोठको क्षति		०			०									
७	अन्नबालीको क्षति		१			१०,०००।०			मध्यवर्ती क्षेत्र, मुगु						
जम्मा			६			३,२८,४०५।०									
वन्यजन्तुको नाम	हात्ती	गैंडा	बाघ	भालु	चितुवा	हिउँ चितुवा	ध्वाँसे चितुवा	ब्बाँसो	जंगली कुकुर	जंगली बँदेल	अर्ना	मगर गोही	अजिगर	गौरी गाई	जम्मा
घटना संख्या				५						१					६

अनुसूची-१२

अतिक्रमण सम्बन्धि

(क) अतिक्रमणको विवरण

क्र.सं.	जिल्ला	अतिक्रमण भएको क्षेत्र		स्थान/जि.पि.एस. लोकेशन (कोर एरिया, म.क्षे.मा न.पा/गा.पा./वडा नं.)	अतिक्रमण भएको क्षेत्रको नाम, टोल	क्षेत्रफल (हेक्टर)	अतिक्रमण शुरु भएको मिति (वि.सं.)	अतिक्रमण गर्नेको विवरण	अतिक्रमित क्षेत्रको हालको प्रयोगको अवस्था				कैफियत
		कोर एरिया	मध्यवर्ती क्षेत्र						घर टहरा	खेती	वन, वुट्यान	अन्य पूर्वाधारको अवस्था	
१	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	भाडनाउला	०.१४	२०७७	गगन भाम	छैन	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
२	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	भाडनाउला	०.०१	२०६९	मया कुलाल	छ	छ	छैन	घेरवार	
३	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	भाडनाउला	०.०३	२०७३	लालभक्त ऐडि	छ	छ	छैन	घेरवार	
४	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	भाडनाउला	०.२६	२०६९	कृष्ण राउत	छ	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
५	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	भाडनाउला	०.५९	२०७४	जंग बहादुर ऐडि	छैन	छ	छैन	घेरवार	
६	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	बाँधखोला	०.६	२०७६	कुसे कुलाल	छैन	छ	छैन	घेरवार	
७	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	बाँधखोला	०.१२	२०६८	धनलाल कुलाल	छैन	छैन	छैन	घेरवार	
८	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	बाँधखोला	०.७१	२०५६	छविलाल कुलाल	छ	छ	छ	घेरवार	
९	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	आसखाडा	१३.१५	२०६०	कृष्ण राउल	छैन	छ	छ	घेरवार	
१०	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ६	आसखाडा	१.२६	२०६६	धनविर कुलाल	छैन	छ	छैन	घेरवार	
११	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	२	२०५६	प्रेमदेव कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
१२	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	०.४	२०५७	गुईग्या कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
१३	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	१.४	२०५७	सुकविर कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	
१४	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	०.५४	२०५७	पन्चु कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	

क्र.सं.	जिल्ला	अतिक्रमण भएको क्षेत्र		स्थान/जि.पि.एस. लोकेशन (कोर एरिया, म.क्षे.मा न.पा/गा.पा./ वडा नं.)	अतिक्रमण भएको क्षेत्रको नाम, टोल	क्षेत्रफल (हेक्टर)	अतिक्रमण शुरु भएको मिति (वि.सं.)	अतिक्रमण गर्नेको विवरण	अतिक्रमित क्षेत्रको हालको प्रयोगको अवस्था				कैफियत
		कोर एरिया	मध्यवर्ती क्षेत्र						घर टहरा	खेती	वन, वुट्यान	अन्य पूर्वाधारको अवस्था	
१५	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	चुगा	०.४	२०५९	अमर कामी	छैन	छ	छैन	घेरवार	स्याउ लगाएको
१६	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७४	सूर्य बहादुर रावल	छ	छ	छैन	घेरवार	
१७	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.२	२०७४	साईला रावल	छ	छ	छैन	घेरवार	
१८	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७६	क्षितिज बुढा	छ	छ	छैन	घेरवार	
१९	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७५	नन्द बहादुर रावल	छ	छ	छैन		
२०	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७६	देविकृष्ण विष्ट	छ	छ	छैन		
२१	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ८	सल्लेरी	०.१	२०७४	अर्जुन रावल	छ				
२२	मुगु		✓	छायाँनाथ रारा न.पा. ९	खोलाखर्क	०.४२		हरीदल रोकाया		छ			
२३	मुगु		✓	खत्याड गा.पा. १	वाउपानी, पहाडीपानी, छोटे	५ ३ ४	२०४५ २०५३ २०५४	पृथ्वी बुढा, नन्द बहादुर बुढा पन्चरुप बुढा विर्ख बुढा बाँच्या बुढा अमरसिंह बुढा धनराज बुढा रन्चन्द बुढा	छ	छ			
२४	मुगु		✓	सोरु गा.पा. ८	रुम क्षेत्र, ढटेली	४.१४		१०६ घरधुरीले भागबन्डालाई खेतीबाली गरेको र ३ घरधुरीले अस्थायी बसोबासका लागि घर टहरा बनाएको	छ	छ			

क्र.सं.	जिल्ला	अतिक्रमण भएको क्षेत्र		स्थान/जि.पि.एस. लोकेशन (कोर एरिया, म.क्षे.मा न.पा/गा.पा./ वडा नं.)	अतिक्रमण भएको क्षेत्रको नाम, टोल	क्षेत्रफल (हेक्टर)	अतिक्रमण शुरु भएको मिति (वि.सं.)	अतिक्रमण गर्नेको विवरण	अतिक्रमित क्षेत्रको हालको प्रयोगको अवस्था				कैफियत
		कोर एरिया	मध्यवर्ती क्षेत्र						घर टहरा	खेती	वन, बुट्यान	अन्य पूर्वाधारको अवस्था	
२५	जुम्ला		✓	कनका सुन्दरी गा.पा. १	भुलभुले	०.१२		३२ घरधुरी	छ	छ			निकुञ्ज क्षेत्रसँग सिमाना जोडिएको
जम्मा						३६.९९							

(ख) आ.व. २०७६/०७७ मा अतिक्रमण हटाएको विवरण

क्र. सं.	मिति	अतिक्रमण भएको क्षेत्र		अतिक्रमण हटाई खालि भएको क्षेत्रफल (हेक्टर)	हटाउन लागेको जनशक्ति				अन्य निकायहरूसँग भएका प्रयासहरू	अतिक्रमण हटाएको क्षेत्रको हालको अवस्था	पुनः अतिक्रमण हुन नदिन गरिएको प्रयास	कैफियत
		कोर एरिया	मध्यवर्ती क्षेत्र		घर टहरा	खेती	वन, बुट्यान	अन्य पूर्वाधारको अवस्था				
१.	२०७६।१।१७		मध्यवर्ती क्षेत्र	०.००३६ हे.	पसल (घुम्ती)	-	-	-	भ्यारी मध्यवर्ती सामुदायिक वन	वन	नियमित गस्ती तथा अनुगमन	
२.	२०७७।२।२२		मध्यवर्ती क्षेत्र	०.१४ हे.	-	स्याउको ५० वटा बिरुवा	-	-	डाब रानीखाडा मध्यवर्ती सामुदायिक वन	घाँस उम्रेको	नियमित गस्ती तथा अनुगमन	
जम्मा				०.१४३६								

(ग) जम्मा अतिक्रमित क्षेत्र = (क) - (ख) = ३६.९९ - ०.१४३६ = ३६.८४६४ हेक्टर

अनुसूची-१३

होमस्टे सम्बन्धि

(क) दर्ता भएको होमस्टे सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	स्थान (टोल, गा.पा., न.पा., जिल्ला)	स्थापना भएको वर्ष	घरधुरीको संख्या	शुरु लगानी		सञ्चालनको अवस्था (चालु वा बन्द)	पर्यटक आगमनको अवस्था (न्यून, सामान्य, उल्लेख्य)	कारोवार, आम्दानीको अवस्था (न्यून, सामान्य, अधिक)	कैफियत
				आन्तरिक	बाह्य				
१	छायाँनाथ रारा न.पा. ८, भयारी, मुगु	२०७६	५ घर (१ कोठा)	आफै निजी लगानी	-	चालु	न्यून	न्यून (वेड संख्या १०)	पाँच वटामा तिन वटा मात्र संचालनमा भएको
२	छायाँनाथ रारा न.पा. ३, लामाचौर, मुगु	२०७६	५ घर (१ कोठा)	आफै निजी लगानी	वन कार्यालय	चालु/बन्द	न्यून	न्यून (वेड संख्या १०)	एक वटा बाह्य बन्द तिन वटा निजि संचालनमा
३	छायाँनाथ रारा न.पा. ५, ताल्चा, मुगु	२०७६	५ घर (१ कोठा)	-	वन कार्यालय	बन्द	-	न्यून (वेड संख्या १०)	दुई वटा नै बन्द भएको
४	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुर्मा, मुगु	२०७६	७ घर (१ कोठा)	आफै निजी लगानी	-	चालु	न्यून	न्यून (वेड संख्या १४)	सामुहिक दर्ता (१ कोठामा २ वटा वेड)

(ख) आ.व. २०७६/७७ को मध्यवर्ती कार्यक्रमतर्फको होमस्टे प्रबर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गतका होमस्टेको विवरण

क्र.सं.	मध्यवर्ती होमस्टेको नाम	स्थान/ठेगाना	स्थापना मिति	घरधुरी संख्या	प्रोप्राइटरको नाम	म.क्षे. उपभोक्ता समिति
१	गुरुदेव मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. ७, पिना, मुगु	२०७६	१	चन्द सिंह साहनी	ऋणीमोक्ष
२	कृषि अर्गानिक उत्पादन मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. ७, पिना, मुगु	२०७६	१	पदम शाही	ऋणीमोक्ष
३	रारा मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. ७, टोप्ला, मुगु	२०७६	१	रतन शाही	ऋणीमोक्ष
४	रारा कोसेली मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. ४, ताल्चा, मुगु	२०७०	१	मणिचन्द्र भाम	छायाँनाथ
५	ताल्चा एण्ड मोड शान्ती मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. ५, ताल्चा, मुगु	२०७६	१	जंगविर वि.के.	छायाँनाथ
६	मिलन परियार मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. ५, ताल्चा, मुगु	२०७५	१	मिलन परियार	छायाँनाथ
७	अस्मिता मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. ३, तलितुम, मुगु	२०७६	१	नन्द बहादुर रावल	कैलाश बजेडी
८	डि.एक्स.एन. मध्यवर्ती होमस्टे	छायाँनाथ रारा न.पा. १, ताल्चा, मुगु	२०७५	१	जयपृथ्वी मल्ल	लामालेख सेरी
९	न्यु सन्तोष मध्यवर्ती होमस्टे	कनकासुन्दरी गा.पा. १, चौथा, जुम्ला	२०७५	१	प्रभाकर भण्डारी	महादेव
१०	रारा अर्गानिक मध्यवर्ती होमस्टे	कनकासुन्दरी गा.पा. २, मालिकावीत, जुम्ला	२०७५	१	मोती रावत	मालिकावोता

अनुसूची-१४

पर्यटन सम्बन्धि

(क) पर्यटकको विवरण (२०७६ श्रावण देखि २०७७ आषाढ सम्म)

क्र. सं.	महिना	हुटु			सल्लेरी			भुलभुले			ताल्वा			लामाचौर			बाउपानी			गोरुसैना			जम्मा			विभागबाट प्रवेश टिकट लिएको संख्या		
		विदेशी	साक	नेपाली	विदेशी	साक	नेपाली	विदेशी	साक	नेपाली	विदेशी	साक	नेपाली	विदेशी	साक	नेपाली	विदेशी	साक	नेपाली	विदेशी	साक	नेपाली	विदेशी	साक	नेपाली			
१	श्रावण	५	०	१८	०	०	२००	०	०	०	१	०	२८	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	६	०	२४६	१
२	भाद्र	५	०	१	११	०	२००	६	०	२७	१	०	७७	०	०	०	०	०	२	०	०	०	२३	०	३०७	२		
३	आश्विन	१५	७	४०	९	०	६००	६	७	१९१५	१७	०	२९३	०	०	१८	०	०	३	०	०	०	४७	१४	२८६९	८		
४	कार्तिक	११	४	१७	२६	६	२३००	२४	०	१२९४	२१	७	२८७	०	०	९	०	०	१५	०	०	७	८२	१७	३९२९	५		
५	मंसिर	५	०	३	०	०	५००	०	०	६१८	१	०	८७	०	०	०	०	३	२	०	०	८	०	१२११	०			
६	पौष	०	०	१२	०	०	१००	०	०	०	०	४४	०	०	६	०	०	१०	०	०	०	०	०	१७२	१			
७	माघ	०	०	१	०	०	१००	०	०	८	०	०	३३	०	०	०	०	४	०	०	०	०	०	१४६	०			
८	फाल्गुन	०	०	४	४०	०	४००	३	०	३३	६	०	९२	०	०	१	०	३	०	०	०	४९	०	५३३	१			
९	चैत्र	०	०	१२	७	०	२३५	१३	०	७२	०	०	३८	०	०	०	०	०	०	०	०	२०	०	३५७	०			
१०	वैशाख	विश्वव्यापी महामारीको रूपमा देखिएको कोरोना भाईरस (COVID-19) नियन्त्रणको लागि नेपाल सरकारले घोषणा गरेको बन्दाबन्दी (Lockdown) को कारण पर्यटकीय क्रियाकलाप बन्द गरिएको ।																										
११	जेठ																											
१२	आषाढ																											
जम्मा		४१	११	१०८	९३	६	४६३५	५२	७	३९६७	४७	७	९७९	०	०	३४	०	०	४०	२	०	७	२३५	३१	९७७०	१८		

जम्मा पर्यटक संख्या = २३५+३१+९७७०+१८=१०,०५४ जना

(ख) लिङ्ग अनुसारको पर्यटक विवरण (२०७६ श्रावण देखि २०७७ आषाढ सम्म)

क्र.सं.	महिना	हुटु		सल्लेरी		भुलभुले		ताल्चा		लामाचौर		बाउपानी		गोरूसैना		जम्मा	
		महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष
१	श्रावण	१	२२	५९	१४१	०	०	५	२४	०	०	०	०	०	०	६५	१८७
२	भाद्र	३	३	५०	१६१	६	२७	१३	६५	०	०	०	२	०	०	७२	२५८
३	आश्विन	१२	५०	१६३	४४६	४६९	१४५९	११९	१९१	७	११	०	३	०	०	७७०	२१६०
४	कार्तिक	९	२३	६१४	१७२४	३२१	९९९	९१	२२४	१	८	६	९	२	५	१०४४	२९९२
५	मंसिर	३	५	१२९	३७१	१६५	४५८	१४	७४	०	०	०	३	०	२	३११	९१३
६	पौष	३	९	२१	७९	०	०	१३	३१	०	६	१	९	०	०	३८	१३४
७	माघ	०	१	२२	७८	०	८	६	२७	०	०	०	४	०	०	२८	११८
८	फागुन	०	४	९०	३५०	२३	१३	२३	७५	०	१	०	३	०	०	१३६	४४६
९	चैत्र	५	७	७०	१७२	२४	४८	१४	२४	०	०	०	०	०	०	११३	२५१
१०	वैशाख	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	जेठ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	आषाढ	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा		३६	१२४	१२१८	३५२२	१००८	३०१२	२९८	७३५	८	२६	७	३३	२	७	२५७७	७४५९

(ग) स्थापनाकालदेखि हालसम्मको विदेशी पर्यटक (सार्क र अन्य मुलुक) र त्यसबाट मात्र आम्दानी भएको राजश्व विवरण

क्र.सं.	आ.व.	विदेशी पर्यटक संख्या (जना)	आ.व.	राजश्व रकम रु.	कैफियत
१	२०६२।६३	२८	२०६२।६३	११९४०।-	आ.व. २०६२/६३ भन्दा अगाडि पर्यटकको रेकर्ड नदेखिएको ।
२	२०६३।६४	४	२०६३।६४	७५०७०।-	
३	२०६४।६५	१४१	२०६४।६५	१९००४०।-	
४	२०६५।६६	१०५	२०६५।६६	१२८०२०।-	
५	२०६६।६७	१५७	२०६६।६७	२९३४२०।-	
६	२०६७।६८	२०७	२०६७।६८	४३४४२०।-	

क्र.सं.	आ.व.	विदेशी पर्यटक संख्या (जना)	आ.व.	राजश्व रकम रु.	कैफियत
७	२०६८।६९	१२४	२०६८।६९	२६३६५६।-	
८	२०६९।७०	१६५	२०६९।७०	१५०५६०।-	
९	२०७०।७१	१८१	२०७०।७१	३९०९७५।-	
१०	२०७१।७२	१४४	२०७१।७२	४३२४३८।-	
११	२०७२।७३	१३३	२०७२।७३	४३३९२०।-	
१२	२०७३।७४	२२२	२०७३।७४	७०८५१०।-	
१३	२०७४।७५	३१७	२०७४।७५	१०६२७६५।-	
१४	२०७५।७६	४६०	२०७५।७६	१३,०२,०००।-	
१५	२०७६।७७	२६६	२०७६।७७	७,५१,५००।-	
जम्मा		२६५४		६६,२९,२३४।-	

(घ) हालसम्मको नेपाली पर्यटक र त्यसबाट मात्र आम्दानी भएको राजश्वको विवरण

क्र.सं.	आ.व.	नेपाली पर्यटक संख्या (जना)	आ.व.	राजश्व रकम रु.	कैफियत
१	२०७५।७६	११६६९	२०७५।७६	११,६६,९००।-	यस भन्दा अगाडि नेपाली पर्यटक निःशुल्क प्रवेश हुने भएको हुँदा रेकर्ड नभएको ।
२	२०७६।७७	९७७०	२०७६।७७	९,७७,०००।-	
जम्मा		२१,४३९		२१,४३,९००।-	

अनुसूची-१५

आ.व. २०७६/७७ मा सञ्चालन भएको नेचर गाईड तालिमका सहभागीको विवरण

क्र.सं.	मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स. को नाम	सहभागिको नाम	ठेगाना	लिंग	उमेर	तालिमको अवधि
१	महादेव मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स., जुम्ला	देविलाल भण्डारी	कनकासुन्दरी गा.पा. १, जुम्ला	पुरुष	३०	२०७६/१९१२ देखि ७ गतेसम्म ६ दिन
२	" " "	मोहोन भण्डारी	कनकासुन्दरी गा.पा. १, जुम्ला	पुरुष	२५	
३	" " "	चक्र भण्डारी	कनकासुन्दरी गा.पा. १, जुम्ला	पुरुष	२४	
४	बोतामालिका मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स., जुम्ला	गोविन्द रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २, जुम्ला	पुरुष	२७	
५	" " "	भानु भक्त रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २, जुम्ला	पुरुष	२५	
६	" " "	होम बहादुर रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २, जुम्ला	पुरुष	२९	
७	" " "	शान्ती बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. २, जुम्ला	महिला	२७	
८	कनकासुन्दरी मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स., जुम्ला	वल बहादुर बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	पुरुष	२९	
९	" " "	भक्त बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	पुरुष	२४	
१०	" " "	चिन बहादुर बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	पुरुष	२४	
११	" " "	सुभास बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	पुरुष	२७	
१२	ऋणीमोक्ष मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स., मुगु	कलम रावल	छायानाथ रारा न.पा. ८, मुगु	पुरुष	२५	
१३	" " "	गणेश विटालु	छायानाथ रारा न.पा. ८, मुगु	पुरुष	४२	
१४	" " "	लोकेन्द्र बहादुर शाही	छायानाथ रारा न.पा. ७, मुगु	पुरुष	२५	
१५	" " "	बिद्याराज शाही	छायानाथ रारा न.पा. ७, मुगु	पुरुष	२९	
१६	" " "	धनराज शाही	छायानाथ रारा न.पा. ७, मुगु	पुरुष		

क्र.सं.	मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स. को नाम	सहभागिको नाम	ठेगाना	लिङ्ग	उमेर	तालिमको अवधि
१७	" " "	अर्जुन बहादुर साहानी	छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु	पुरुष	२३	२०७६/१९१२ देखि ७ गतेसम्म ६ दिन
१८	" " "	दान बहादुर रावल	छायाँनाथ रारा न.पा. ८, मुगु	पुरुष	३१	
१९	राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स., मुगु	गणेश रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	३०	
२०	" " "	मन बहादुर रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	३३	
२१	राजाकोट मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स., मुगु	हिक्मत रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	२२	
२२	" " "	रमेश रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	२५	
२३	" " "	धर्मराज रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	२७	
२४	" " "	नन्द कुमार रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	२०	
२५	" " "	उद्विन रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	२९	
२६	" " "	डिल्ली रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	पुरुष	१९	
२७	छायाँनाथ मध्यवर्ती क्षेत्र उ.स., मुगु	वालविर रोकाया	छायाँनाथ रारा न.पा. ५, मुगु	पुरुष	२०	
२८	" " "	प्रमोद भाम	छायाँनाथ रारा न.पा. ५, मुगु	पुरुष	२५	
२९	" " "	कृष्ण चन्द्र मल्ल	छायाँनाथ रारा न.पा. ५, मुगु	पुरुष	२२	
३०	" " "	नन्दलाल रावत	छायाँनाथ रारा न.पा. ५, मुगु	पुरुष	२२	

अनुसूची-१६

होटल, लज र चिया पसलको विवरण

क्र.सं.	होटल, लज र चिया पसलको नाम रहेको स्थान	सञ्चालकको नाम	सम्झौता अवधि	राजश्व दर रु.	कैफियत
१	डाँफे होटल तथा चमेना गृह, रारा तालको उत्तरतर्फ, रा.नि.को क्षेत्र, हुटु	श्री गोपाल बहादुर बम, छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु	२०६६।८।१ देखि १० वर्ष	२,०००।- प्रति महिना	२०७६ मंसिर १ गतेदेखि सम्झौताको म्याद समाप्त भएको र नविकरणको लागि निवेदन पेश भएको
२	डाँफे चमेना गृह, रारा तालको उत्तरतर्फ, रा.नि.को क्षेत्र, हुटु	श्री गोपाल बहादुर बम, छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु	२०७३।४।१ देखि २०७८ साल असार मसान्तसम्म	१,०००।- प्रति महिना	
३	भिलेज हेरिटेज एण्ड रिसोर्ट, रारा तालको उत्तरतर्फ, रा.नि.को क्षेत्र, हुटु	श्री राज बहादुर कार्की, खत्याड गा.पा. ११, मुगु	२०७०।१०।१ देखि २०८०।१।३० सम्म	५,०००।- प्रति महिना	मिति २०७७।१।१३ मा आगलागि भई पूर्ण रुपमा क्षति भएको
४	दोगाडी चिया नास्ता पसल, गोरुसैना पोष्ट नजिक, जुम्ला	श्री जयलाल रावत, कनका सुन्दरी गा.पा. ३, जुम्ला	२०७४।४।१ देखि २०७६।३।३१ सम्म	निःशुल्क	गोरुसैना निकुञ्ज पोष्टको कर्मचारीहरुका लागि मात्र उपयोगमा आएको, अन्य पर्यटक तथा पदमार्गीहरुका लागि अपाएक रहेको
५	सल्लेरी चिया पसल, सल्लेरी पोष्ट नजिक, मुगु	श्री जैमति बुढा, छायाँनाथ रारा न.पा. ८, मुगु	२०७४।४।१ देखि २०७६।३।३१ सम्म	५००।- प्रति महिना	म्याद समाप्त भएको र म्याद थपका लागि निवेदन पेश भएको
६	जेउडे चिया नास्ता पसल, रारा बाहुपानी मुल सडक छेउ, मुगु	श्री गोर्ख बहादुर रोकाया, छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	२०७४।४।१ देखि २०७४।३।३१ सम्म	१,०००।- प्रति वर्ष	" " "
७	जेउडे चिया नास्ता पसल, रारा बाहुपानी मुल सडक छेउ, मुगु	श्री बल बहादुर रोकाया, छायाँनाथ रारा न.पा. ९, मुगु	२०७४।४।१ देखि २०७४।३।३१ सम्म	१,०००।- प्रति वर्ष	" " "
८	लामाचौर चिया नास्ता पसल, रारा गमगढी मुल सडक छेउ, मुगु	श्री गोवीचन्द्र सेजुवाल, छायाँनाथ रारा न.पा. ३, मुगु	२०७४।४।१ देखि २०७४।३।३१ सम्म	२,०००।- प्रति वर्ष	" " "
९	सिगाडी चिया नास्ता पसल, रारा भुलभुले मुल सडक छेउ, मुगु	श्री रति रावल, छायाँनाथ रारा न.पा. ७, मुगु	२०७२।५।१ देखि २०७३।३।३१ सम्म	५००।- प्रति वर्ष	म्याद समाप्त भएको र हाल बन्द भईसकेको

अनुसूची-१७

आ.व. २०७६/७७ को अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धि विवरण

क्र.सं.	अनुसन्धानकर्ताको नाम	संस्थाको नाम	अनुसन्धानको शिर्षक	अवधि	इमेल र फोन नं.	कैफियत
१	श्री रिता भट्ट	काठमाण्डौ विश्व विद्यालय, धुलिखेल, काभ्रे	Local and Long range Transport of Pollutants Effect Acquatic Ecosystem in the Himalayan	२७ मे २०१९ देखि १० जुन २०१९ सम्म (३० नोभेम्बर २०१९ सम्म म्याद थप)	bhattaritta@gmail.com	PhD Theis
२	श्री मनोज भट्ट	Charles Darwin University, Australia	Conservation Governance of Red Panda Habitat in Nepal	२०७६/४/२८ देखि २०७६/७/३० सम्म	Manoj.bhatta@cdu@edu.au 9841683247	
३	श्री आसुतोस राई	वन विज्ञान संकाय, कृषि तथा वन विज्ञान विश्व विद्यालय, हेटौडा	पाहाको वासस्थान	२०७७/१/३० देखि २०७७/३/१५ सम्म	raiaashutoshh@gmail.com 9861755035	B.Sc. Thesis
४	श्री सौरभ सिग्देल	वन विज्ञान संकाय, कृषि तथा वन विज्ञान विश्व विद्यालय, हेटौडा	चिर कालिजको अवस्था, प्रजनन पारिस्थिति र संरक्षण, रणनिति	२०७७/१/३० देखि २०७७/३/१५ सम्म	shourabhsigdel@gmail.com 9845294010	B.Sc. Thesis

अनुसूची-१८

आ.व. २०७६/७७ को राजश्व विवरण

क्र.सं.	राजश्व शिर्षक	महिना/रकम रु.													कैफियत
		साउन	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुन	चैत्र	वैशाख	जेष्ठ	आषाढ	जम्मा	
१	काठ दाउरा वापत	४५२००	०	०	०	२७२०	०	११३०	११३०००	४५२००	२२६००	२९०५८२	३३९०	५४८२२२	
२	गैरकाष्ठ वापत	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
३	पर्यापर्यटनबाट	१६२८००	१०८७००	४७५५०	८४३९२५	१९५६००	४३६००	२६५००	१३१८००	२१५६२५	०	०	०	२२००१००	
४	अन्य वन रोयल्टी वापत	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१६१४२०.३	१६१४२०.३	
५	दण्ड सजायबाट	३४५००	२५२००	७३००	२७००	०	२०००	०	०	६१००	२१०००	४२७५०	२००	१४१७५०	
६	अन्य शिर्षकबाट	०	०	२८२०००	३४०००	१०००००	०	०	०	०	०	०	०	४१६०००	
जम्मा		२४२५००	१३३९००	७६०८५०	८८०६२५	३२२७२०	४५६००	२७६३०	२४४८००	२६६९२५	४३६००	३३३३३२	१६५०१०.३	३४६७४९२.३	

अनुसुची-१९

स्वीकृत दरबन्दी, पदपूर्ति र रिक्त कर्मचारीको विवरण

क्र.सं.	श्रेणी/पद	सेवा/समूह	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	रिक्त	कैफियत
१	रा.प. द्वितिय (प्रमुख संरक्षण अधिकृत)	वन/ने.पा.वा.ला.	१	०	१	प्राविधिक
२	रा.प. तृतीय (सहायक संरक्षण अधिकृत)	वन/ने.पा.वा.ला.	१	०	१	प्राविधिक
३	रा.प.अन. प्रथम (रेञ्जर)	वन/ने.पा.वा.ला.	५	४	१	प्राविधिक
४	रा.प.अन. प्रथम (लेखापाल)	प्रशासन/लेखा	१	१	०	
५	रा.प.अन.प्रथम (ना.सु)	प्रशासन	१	१	०	
६	रा.प.अन. प्रथम (कम्प्युटर अपरेटर)	विविध	१	०	१	
७	रा.प.अन. द्वितिय (खरिदार)	प्रशासन	३	३	०	
८	रा.प.अन. द्वितिय (सिनियर गेमस्काउट)	वन/ने.पा.वा.ला.	१०	१०	०	प्राविधिक
९	श्रेणी विहिन (गेमस्काउट)	वन/ने.पा.वा.ला.	३०	३०	०	प्राविधिक
१०	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन	१	१	०	करार
११	हलुका सवारी चालक	प्रशासन	१	०	१	
	जम्मा		५५	५०	५	

नोट : ने.पा.वा.ला. = नेशनल पार्कस् एण्ड वाइल्डलाइफ

अनुसूची-२०

कर्मचारी सम्बन्धि

(क) आ.व. २०७६/७७ मा सरुवा भई गएका र आएका कर्मचारीहरुको विवरण तथा कार्यालय र पोष्टहरुको सम्पर्क मोबाइल नम्बर

क्र.सं.	पद	कर्मचारीको नाम	सरुवा भई गएको/आएको मिति	सरुवा भई गएको/आएको कार्यालय	कैफियत
१.	का.मु. प्रमुख संरक्षण अधिकृत	लाल बहादुर भण्डारी	२०७६/११/१४	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, काठमाण्डौं	बहुवा भई गएको
२.	लेखापाल	सोनाम तोर्चे लामा		मुगु कार्मारोड गाउँपालिका, मुगु	गएको
३.	रेञ्जर	विवेक श्रेष्ठ	२०७६/८/१	लाडटाड राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, रसुवा	गएको
४.	रेञ्जर	धम्रेन्द्र बुढ थापा	२०७६/८/१५	कञ्चनजंघा संरक्षण क्षेत्र कार्यालय, ताप्लेजुङ	गएको
५.	खरीदार	मन बहादुर थापा	२०७६/९/२२	ठाटीकाँध गाउँपालिकाको कार्यालय, दैलेख	गएको
६.	सिनियर गेमस्काउट	खगेन्द्र छत्याल	२०७६/८/१५	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	गएको
७.	सिनियर गेमस्काउट	हरि बहादुर रोकाया	२०७६/८/१५	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	गएको
८.	सिनियर गेमस्काउट	सन्तोष कुमार यादव	२०७६/८/१५	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, पर्सा	गएको
९.	गेमस्काउट	दिनेश कुमार यादव	२०७६/९/१६	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, चितवन	गएको
१०.	गेमस्काउट	जय प्रकाश यादव	२०७६/९/१६	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, पर्सा	गएको
११.	गेमस्काउट	केशव रोकाया	२०७६/९/१६	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	गएको
१२.	गेमस्काउट	अमर बोहोरा	२०७६/९/१६	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	गएको
१३.	गेमस्काउट	प्रेम कार्की	२०७६/९/१५	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	गएको
१४.	गेमस्काउट	रवि कुमार थारु	२०७६/९/१५	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	गएको
१५.	गेमस्काउट	बम कुमार सलामी	२०७६/१०/१	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	गएको
१६.	गेमस्काउट	गोपाल ओली	२०७६/१०/१	ढोरपाटन शिकार आरक्ष, बाग्लुङ	गएको
१७.	गेमस्काउट	कुवेर खड्का	२०७६/१०/१	ढोरपाटन शिकार आरक्ष, बाग्लुङ	गएको
१८.	लेखापाल	मधुकर रायमाभी	२०७६/१०/१२	कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, रुपन्देही	आएको
१९.	रेञ्जर	पदम बहादुर बुढा	२०७६/९/१०	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बाँके	आएको
२०.	रेञ्जर	सरोज खड्का	२०७६/७/२८	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	आएको
२१.	खरीदार	राज बहादुर बुढा	२०७६/११/८	कनकासुन्दरी गाउँपालिका, जुम्ला	आएको

क्र.सं.	पद	कर्मचारीको नाम	सरुवा भई गएको/आएको मिति	सरुवा भई गएको/आएको कार्यालय	कैफियत
२२.	सिनियर गेमस्काउट	जगन्नाथ भाम	२०७६/८/२३	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, काठमाडौं	आएको
२३.	सिनियर गेमस्काउट	बखत कार्की	२०७६/८/२३	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, काठमाडौं	आएको
२४.	सिनियर गेमस्काउट	विशुराज आचार्य	२०७६/८/२४	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बाँके	आएको
२५.	गेमस्काउट	शिवलाल भग्नी	२०७६/९/१७	बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बाँके	आएको
२६.	गेमस्काउट	अविषेक भाम	२०७६/१०/१७	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, चितवन	आएको
२७.	गेमस्काउट	डबल बहादुर भाम	२०७६/९/२५	कोशीटप्पु वन्यजन्तु आरक्ष कार्यालय, सुनसरी	आएको
२८.	गेमस्काउट	दल कार्की	२०७६/९/२०	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, काठमाडौं	आएको
२९.	गेमस्काउट	केशवजंग धामी	२०७६/९/१७	शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, काठमाडौं	आएको
३०.	गेमस्काउट	धन बहादुर रावत	२०७६/१०/१९	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बर्दिया	आएको
३१.	गेमस्काउट	पावल नेपाली	२०७६/९/२०	शे-फोक्सुण्डो राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, डोल्पा	आएको
३२.	गेमस्काउट	पदम बहादुर रावल	२०७६/१०/१९	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, चितवन	आएको
३३.	गेमस्काउट	रामचन्द्र महत	२०७६/१०/९	पर्सा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय, बारा	आएको

(ख) आ.व. २०७६/७७ मा काज सरुवा भई गएका र आएका कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	पद	कर्मचारीको नाम	सरुवा भई गएको/आएको मिति	सरुवा भई गएको/आएको कार्यालय	कैफियत
१.	का.मु. प्रमुख संरक्षण अधिकृत	विष्णु प्रसाद थपलिया	२०७७/१/२६	राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग, काठमाण्डौं	आएको

(ग) आ.व. २०७६/७७ मा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारी संकेत नं.	कर्मचारीको नाम, थर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समुह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति (महिना, गते, वर्ष)	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना	कैफियत
१	१३२५५८	लाल बहादुर भण्डारी	सोलुखुम्बु	का.मु. प्र.सं.अ.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प तृतीय (प्रा.)	०१/१०/२०६४	९८५८०४१६८५		
२	१५४९८८	विष्णु प्रसाद थपलिया	श्रीढलेक गा.पा. ६, धादिङ्ग	का.मु. प्र.सं.अ.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प तृतीय (प्रा.)	३/१४/२०७०	९८५९९६२४७५	bpthapaliya2001@gmail.com	
३	२०४४१६	लक्ष्मीनारायण शाह	जयनगर ३, रौतहट	रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. प्रथम	६/७/२०७०	९८४४२४१९७१		अध्ययन विदा

क्र. स.	कर्मचारी संकेत नं.	कर्मचारीको नाम, थर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समुह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति (महिना, गते, वर्ष)	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना	कैफियत
४	२१५२७१	यज्ञ राज रोकाया	सिंजा गा.पा. ५, जुम्ला	रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. प्रथम	१०/२८/२०७३	९८४६२६३७६१	rokayayagyaraj@gmail.com	
५	२१९५७०	पदम बहादुर बुढा	खजुरा गा.पा. २ बाँके	रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. प्रथम	१०/२७/२०७३	९८४८४७६०५२	budhapadam25@gmail.com	
६	२१९६५३	सरोज खड्का	मान्मा ५ कालिकोट	रेञ्जर	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. प्रथम	१०/२७/२०७३	९८५८०६०१९९		
७	१५६५८५	मधुकर रायमाझी	तिलोतमा न.पा. ५ रुपन्देही	लेखापाल	नेपाल प्रशासन/लेखा	रा.प.अन. प्रथम	१२/२७/२०५३	९८५७०३१०२६		
८	१८४३५६	जय प्रसाद कुमाई	चन्दननाथ न.पा. २ जुम्ला	ना.सु	नेपाल प्रशासन/सामान्य प्रशासन	रा.प.अन. प्रथम		९८५८३२२१२७		
९	२०१८९५	पृथ्वीलाल नेपाली	चन्दननाथ ४ जुम्ला	खरीदार	नेपाल प्रशासन/सामान्य प्रशासन	रा.प.अन. द्वितीय	९/१३/२०७२	९८४६४६९१६९		
१०	२३४५९०	महेन्द्र खड्का	लेकवेशी न.पा. १ सुर्खेत	खरीदार	नेपाल प्रशासन/सामान्य प्रशासन	रा.प.अन. द्वितीय	८/२१/२०७५	९८६८१८०२६७	myri.mk52@gmail.com	
११	२१८७४४	राज बहादुर बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. १ जुम्ला	खरीदार	नेपाल प्रशासन/सामान्य प्रशासन	रा.प.अन. द्वितीय	८/२९/२०७३	९८४८०८८१३६	rajbudha740@gmail.com	
१२	२२४२८३	हिमाली खत्री	गुठीचौर गा.पा. ५ जुम्ला	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	२/१७/२०७४	९८४८३३४९५२		
१३	११५२९३	कल बहादुर रावल	छायानाथ रारा न.पा. ३ मुगु	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१५/२०४०	९८०६३१६७८१		
१४	२३४५४०	राज कुमार न्यौपाने	गुठीचौर गा.पा. ४ जुम्ला	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८४८३६२०८२		
१५	२३४५४८	नेत्र बहोरा	पातारासी गा.पा. ३ जुम्ला	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८४८३६२०५५		
१६	२३४५२५	देबकी बुढा	बाईछ बाजुरा	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८६८०२२४६६		
१७	२३४५४७	जमुना भण्डारी	चन्दनाथ न.पा. २ जुम्ला	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८६९६५४४९०		

क्र. स.	कर्मचारी संकेत नं.	कर्मचारीको नाम, थर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समुह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति (महिना, गते, वर्ष)	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना	कैफियत
१८	२३४५४२	तुलसा मगर	चन्दननाथ न.पा. ४ जुम्ला	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/१०/२०७५	९८६६२१७६५९		
१९	२२९२०२	विशुराज आचार्य	गुठीचौर गा.पा. ५ जुम्ला	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	१/२/२०७५	९८४०६७२५६६		
२०	२३०८३९	जगन्नाथ भाम	छाँयानाथ रारा न.पा. ४ मुगु	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/९/२०७५	९८४३६०६९०५		
२१	२३२९०९	बखत कार्की	छाँयानाथ रारा न.पा. ५ मुगु	सि.गे.	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	रा.प.अन. द्वितीय	८/९/२०७५	९८६८०८५९०१		
२२	१०५५९९	तुल बहादुर मल्ल	छाँयानाथ रारा न.पा. १ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	४/२०/२०४३	९७४८९११८९८		
२३	१७६१८४	हरि बहादुर रोकाया	छाँयानाथ रारा न.पा. ५ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१०/३/२०५५	९७४८०६४४९४		
२४	१७६१८५	ब्रम बहादुर रावल	छाँयानाथ रारा न.पा. ४ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१०/१७/२०५३	९७४८५६०७१०		
२५	१७५८४७	लोक बहादुर रावल	छाँयानाथ रारा न.पा. ४ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१०/३/२०५५	९८४८०४४४०		
२६	२३०२८२	कर्ण बहादुर बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ४ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९७४८१४५५३९		
२७	२२९२३४	कमल बहादुर बुढा	डिल्लीचौर ३ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८९३४००७		
२८	२२८७४१	लालचन्द्र कठायत	हिमा गा.पा. ३ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८४८९०४४३८		
२९	२२९४१०	मदन बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. २ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८९४००४३		
३०	२३००६३	लोक बहादुर भण्डारी	कनकासुन्दरी गा.पा. १ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८४८२६९०१६		

नोट: सि.गे. = सिनियर गेमस्काउट

क्र. स.	कर्मचारी संकेत नं.	कर्मचारीको नाम, थर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समुह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति (महिना, गते, वर्ष)	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना	कैफियत
३१	२३००६४	जीवन बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. १ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६५३०९३७५		
३२	२२९९७३	यज्ञ बहादुर विष्ट	चन्द्रनाथ न.पा. १० जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८३८२३३३		
३३	२२९९६७	रविन्द्र महत	चन्द्रनाथ न.पा. ७ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८३५४२२०		
३४	२२९९६०	खड्क बहादुर बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ३ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८९३३८४५		
३५	२२८७४२	तुल्सी बहादुर कठायत	तातोपानी गा.पा. १ राँका जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८४५४९७८३८		
३६	२३०३८२	मिमराज डाँगी	लाम्रा १ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८३५४९५३		
३७	२२९९६४	डील्ली रावत	तातोपानी गा.पा. ७ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८४८१४७१३६		
३८	२२९२३३	कर्ण बहादुर रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८५८३६६६२०		
३९	२२९३४४	ध्रुव रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६९४८१४०४		
४०	२२९१६९	मुकेश कुमार बुढा	कनकासुन्दरी गा.पा. ३ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८३७०२६८		
४१	२२९८२१	वालकृष्ण थापा	पटमारा १ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९६८२२०१२९		
४२	२२९८१८	अशोक बुढा	हिमा गा.पा. ६ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१५/२०७४	९८६८३५९५७५		
४३	२३११८८	शिवलाल भग्नी	छाँयानाथ रारा न.पा. ११ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/१३/२०७५	९८६४८२९०४३		
४४	२३०८५८	केशव जंग धामी	सोरु गा.पा. ३ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/९/२०७५	९८४८३१६३७४		
४५	२३०३९३	पावल नेपाली	चन्द्रनाथ न.पा. ४ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	१२/१८/२०७४	९८४८३११२६७		

क्र.स.	कर्मचारी संकेत नं.	कर्मचारीको नाम, थर	कर्मचारीको स्थायी ठेगाना	पद	सेवा/समुह	श्रेणी/तह	हालको पदमा नियुक्ति मिति (महिना, गते, वर्ष)	मोबाईल नं.	ईमेल ठेगाना	कैफियत
४६	२३०८३०	दल कार्की	सोरु गा.पा. ८ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/९/२०७५	९८६९९३४८७४		
४७	२३१०१९	डबल बहादुर भाम	छाँयानाथ रारा न.पा. ६ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/११/२०७५	९८६८३०३१२५		
४८	२३०९४०	राम चन्द्र महत	गुठीचौर गा.पा. ५ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/८/२०७५	९८४८३९२९६६		
४९	२३११५६	अभिषेक भाम	छाँयानाथ रारा न.पा. ४ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/९/२०७५	९८४३९३४६८३		
५०	२३१३३१	धन बहादुर रावत	कनकासुन्दरी गा.पा. २ जुम्ला	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/१३/२०७५	९८४८३६३०७६		
५१	२३११२९	पदम बहादुर रावल	छाँयानाथ रारा नं.पा. ३ मुगु	गेमस्काउट	नेपाल वन/ने.पा.वा.ला	श्रेणीविहित	२/९/२०७५	९८६८३१६१४३		
५२		रामसिता रावल		का.स.		करार		९८४८११६३६१		

नोट: ने.पा.वा.ला. = नेशनल पार्कस् एण्ड वाइल्डलाइफ

(घ) आ.व. २०७६/७७ मा तालिम/गोष्ठी/भ्रमणमा सहभागी भएका कर्मचारीको विवरण

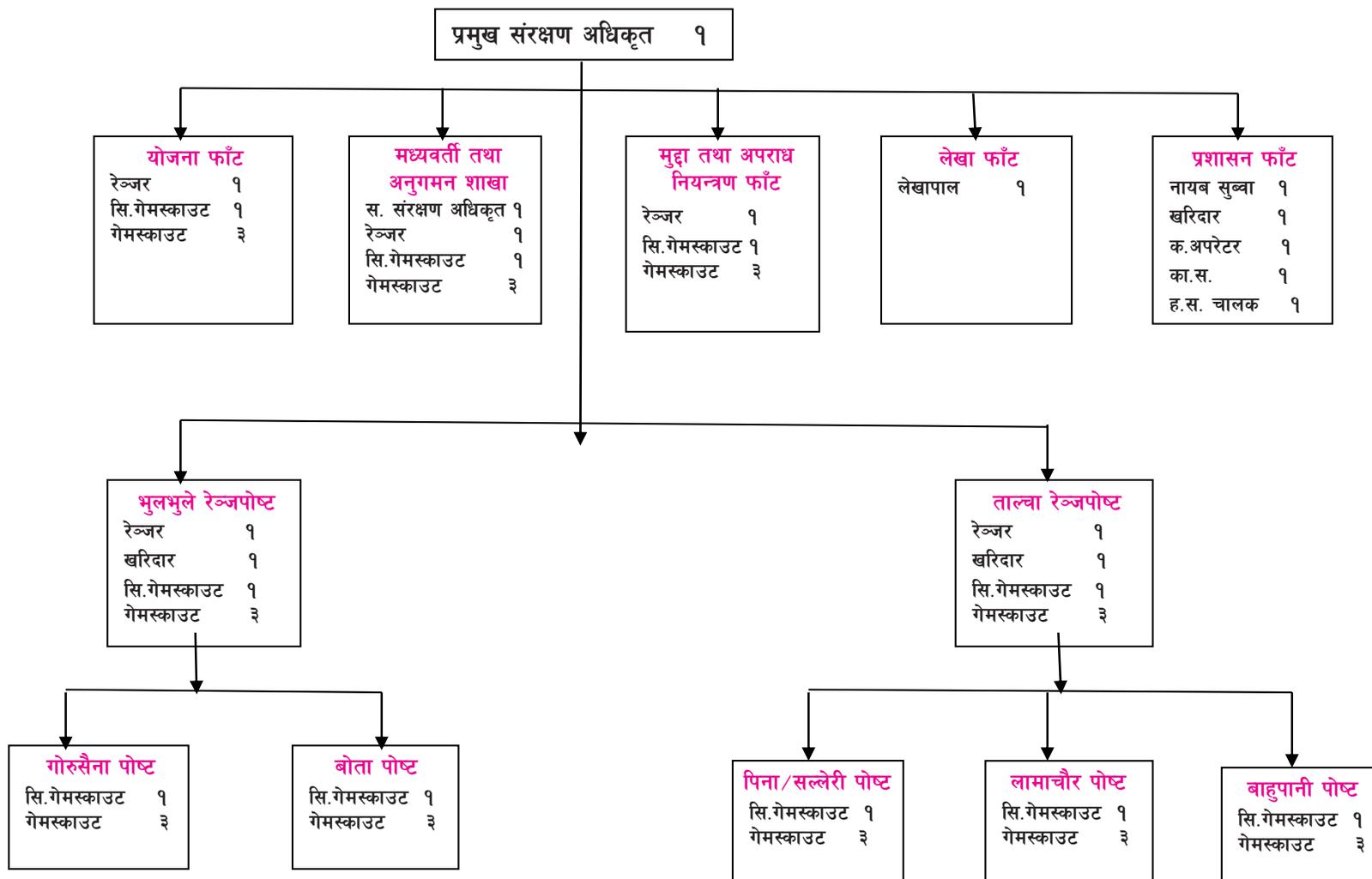
क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	पद	तालिम/गोष्ठी/भ्रमण	अवधि	स्थान	आयोजक	कैफियत
१	लाल बहादुर भण्डारी	का.मु.प्र.सं.अ.	वार्षिक समिक्षा गोष्ठी	२०७६।०४।२०	गोरखा	विभाग	
२	यज्ञराज रोकाया	रेञ्जर	LMBIS तालिम	२०७६।१०।१९ देखि २०७६।१०।१०	बाँके	विभाग	
३	मधुकर रायमाभी	लेखापाल	LMBIS तालिम	२०७६।१०।१९ देखि २०७६।१०।१०	बाँके	विभाग	
४	लाल बहादुर भण्डारी	का.मु.प्र.सं.अ.	प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम	२०७६।१०।१२ देखि २०७६।१०।१४	सुर्खेत	विभाग	
५	लाल बहादुर भण्डारी	का.मु.प्र.सं.अ.	पुर्व योजना गोष्ठी	२०७६।१०।२० देखि २०७६।१०।२१	काठमाडौँ	विभाग	
६	यज्ञ राज रोकाया	रेञ्जर	पुर्व योजना गोष्ठी	२०७६।१०।२० देखि २०७६।१०।२१	काठमाडौँ	विभाग	
७	हरि बहादुर रोकाया	गेमस्काउट	सेवाकालिन तालिम	२०७६।११।१४ देखि २०७६।११।२७	सुर्खेत	प्रदेश वन निर्देशनालय	
८	पृथ्वीलाल नेपाली	खरिदार	खरिद व्यावस्थापन तालिम	२०७६।११।३१ देखि २०७६।१२।१	पर्सा	विभाग	

(ड) कार्यालय तथा पोष्टहरुको सम्पर्क मोबाइल नम्बर

क्र.सं.	विवरण	मोबाइल नम्बर
१	प्रमुख संरक्षण अधिकृत	९८५८३२२३०२
२	सूचना अधिकारी (योजना फाँट)	९८५८३२२८२३
३	मध्यवर्ती तथा अनुगमन शाखा	९८५८३२२९४९
४	मुद्दा तथा अपराध नियन्त्रण फाँट	९८४२६६८९२३
५	प्रशासन फाँट	९८५८३२२३९९, ९८५८३२२२९९
६	भुलभुले रेञ्जपोष्ट	९८६३९४४९०३
७	ताल्चा रेञ्जपोष्ट	९८६३९४४९०९
८	सल्लेरी पोष्ट	९८६३९४४९०२
९	लामाचौर पोष्ट	९८६३९४४९००
१०	बाउपानी पोष्ट	९८६३९४५३९९
११	गोरुसैना पोष्ट	९८४२६६८९९९

अनुसुची-२१

नेपाल सरकार
वन तथा वातावरण मन्त्रालय
राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग
रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालयको संगठन संरचना

अनुसुची-२२

रारा ताल अन्तर्राष्ट्रिय महत्वको सिमसार क्षेत्रमा सुचीकृत भएको प्रमाणपत्र
Ramsar Site Declaration Certificate of Rara Lake

CONVENTION ON WETLANDS
(Ramsar, Iran, 1971)

This is to certify that

Rara Lake

has been designated as a

Wetland of International Importance

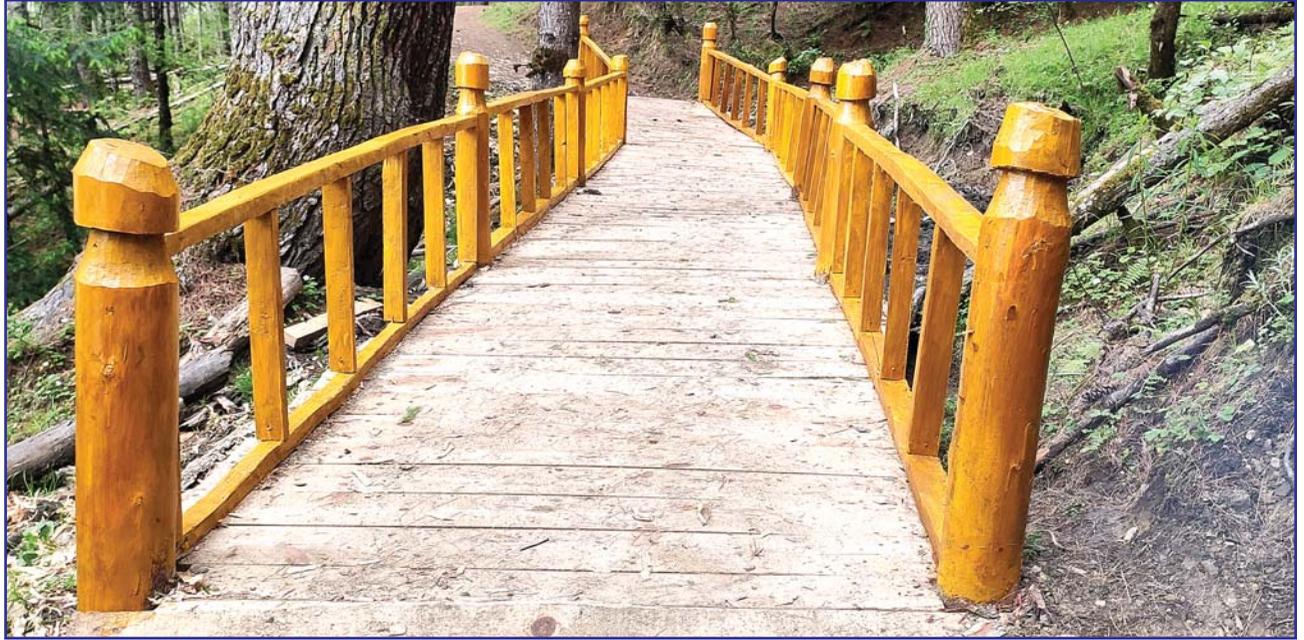
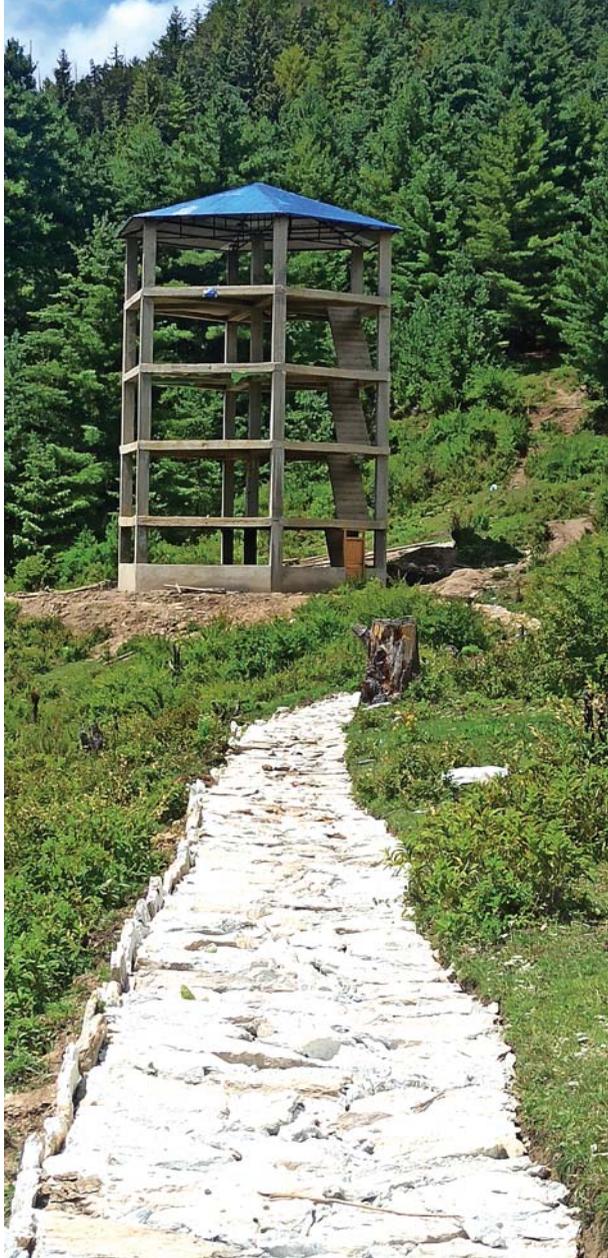
and has been included in the
List of Wetlands of International Importance
established by Article 2.1 of the Convention.
This is site No.:1695.

Date of designation: *23rd September 2007*

Secretary General
Convention on Wetlands

आ.व. २०१६/१७ मा भएका केही कार्यहरू

Rara National Park (RNP) and Buffer Zone

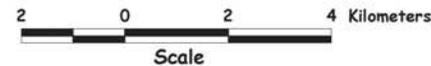

LEGEND

- PA Headquarter
- Other Posts
- Settlements
- District HQ
- Airport
- Rara Mahadev
- Park Boundary
- BZ Boundary
- River System
- Road Network**
- Main Trail
- Foot Path
- Landuse Class**
- Forest Land
- Bush/Shrub Land
- Grass Land
- Barren Land
- Cultivated Land
- Sandy Area
- Waterbodies

Gamgadhi (District HQ)

Source: Topographic Map, Dept. of Survey, RNP and DNPWC, GoN

© DNPWC, 2073(2017)

नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

रारा राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

हट्ट, मुगु

सम्पर्क मोबाइल नं. : ९८५८३२२३११, ९८५८३२२८२३

इमेल : rara.nationalpark2032@gmail.com / वेब साइट : www.raranationalpark.gov.np